

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ:

Α.ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ, ΝΑ ΑΠΟΣΤΑΛΟΥΝ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 20...-20... ΣΤΟΝ ΟΙΚΕΙΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΠΛΕ.

Β. ΝΑ ΔΟΘΕΙ ΣΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ, ΜΑΘΗΤΩΝ, ΓΟΝΕΩΝ.

ΣΧΟΛΕΙΟ _____

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΠΡΙΝ)**

Μέσα στα πλαίσια της ανάπτυξης δράσεων του σχολείου για τη βελτίωση και την καλλιέργεια θετικού σχολικού κλίματος, παρακαλείστε να απαντήσετε το πιο κάτω ανώνυμο ερωτηματολόγιο.

Σημειώστε αν είστε:

Εκπαιδευτικός ☐

Μαθήτρια/ηστής ☐

Γονιός ☐

Α. Σημειώστε το βαθμό που πιστεύετε ότι υπάρχει/ουν στο σχολείο μας: (0=Καθόλου, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό)

1. Εκφοβισμός (λεκτικός, σωματικός, συναισθηματικός, οικονομικός, διαδικτυακός) μεταξύ των μαθητών:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Βανδαλισμοί:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

3. Άσκηση σωματικής βίας μεταξύ μαθητών:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

4. Άσκηση λεκτικής βίας από μαθητές του σχολείου προς άλλους μαθητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

5. Άσκηση λεκτικής βίας από μαθητές του σχολείου προς καθηγητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

6. Κάπνισμα ανάμεσα σε μαθητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

7. Χρήση απαγορευμένων ουσιών από μαθητές στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

8. Χρήση απαγορευμένων ουσιών εκτός των ωρών λειτουργίας του σχολείου:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

9. Υπερβολική χρήση διαδικτύου:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

10. Κλοπές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

11. Ρατσιστικές Συμπεριφορές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Β. Σε ποιο βαθμό τα πιο κάτω αποτελούν προβλήματα για το σχολείο μας; (βαθμολογήστε από το 0 μέχρι το 5, όπου 0=Καθόλου, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό)

12. Αργοπορημένη προσέλευση των μαθητών στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

13. Αργοπορημένη προσέλευση των μαθητών στην τάξη:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

14. Αργοπορημένη προσέλευση των εκπαιδευτικών στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

15. Αργοπορημένη προσέλευση των εκπαιδευτικών στην τάξη:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

16. Αυθαίρετη απουσία των μαθητών από το μάθημα:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

17. Αυθαίρετη απουσία των μαθητών από το σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

18. Ελλιπής εφημέρευση κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

19. Μη ικανοποιητική συμμετοχή των γονιών στα θέματα εκπαίδευσης των παιδιών τους:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

20. Μη ικανοποιητική συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Γ. Πόσο σημαντικά είναι κατά την άποψή σας τα πιο κάτω για τη βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου μας; Βαθμολογήστε από το 0 μέχρι το 5, όπου 0=Καθόλου Σημαντικό, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Εξαιρετικά Σημαντικό)

21. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε διάφορα θέματα (π.χ. διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών, θετική επικοινωνία, κλπ.);

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

22. Επιμόρφωση των γονιών σε διάφορα θέματα (π.χ. διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών, θετική επικοινωνία, κλπ.);

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

23. Εφαρμογή κοινής πολιτικής από όλους τους εκπαιδευτικούς σε θέματα διαχείρισης συμπεριφορών των μαθητών;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

24. Συνεργασία του σχολείου με τους μαθητές για θέματα που τους αφορούν

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

25. Βελτίωση των κτιριακών εγκαταστάσεων με τη δημιουργία χώρων για δημιουργική/ψυχαγωγική απασχόληση των μαθητών;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

26. Συμμετοχή των γονιών στη διαμόρφωση σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση των σοβαρών θεμάτων που απασχολούν το σχολείο;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

27. Εφαρμογή του θεσμού του Μέντορα Καθηγητή για ενίσχυση της σχέσης μεταξύ μαθητών και καθηγητών και αύξηση στον έλεγχο της συμπεριφοράς τους;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

28. Επιβράβευση των μαθητών για τις προσπάθειες βελτίωσης του σχολικού κλίματος και της συνεργασίας τους με τους καθηγητές και τη Δ/ση του σχολείου;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένοι από τα πιο κάτω (σημειώστε V) :

29. Συνεργασία μαθητών-καθηγητών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

30. Συνεργασία μαθητών- Διεύθυνσης:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

31. Συνεργασία καθηγητών-καθηγητών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

32. Συνεργασία καθηγητών-Διεύθυνσης:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

33. Συνεργασία καθηγητών-γονιών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

Εάν θεωρείτε σημαντικά και άλλα θέματα, παρακαλείστε να τα αναφέρετε με σειρά προτεραιότητας:

34. _____

35. _____

36. _____

Να τοποθετηθεί στη θυρίδα του/της _____ μέχρι τις __ ____, 201__

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ:

Α. ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ, ΝΑ ΑΠΟΣΤΑΛΟΥΝ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΈΚΘΕΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 20...-20... ΣΤΟΝ ΟΙΚΕΙΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΠΛΕ ΠΡΙΝ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ 2^{ΟΥ} ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ

Β. ΝΑ ΔΟΘΕΙ ΣΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ, ΜΑΘΗΤΩΝ, ΓΟΝΕΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ _____

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΜΕΤΑ)**

Μέσα στα πλαίσια της ανάπτυξης δράσεων του σχολείου για τη βελτίωση και την καλλιέργεια θετικού σχολικού κλίματος, παρακαλείστε να απαντήσετε το πιο κάτω ανώνυμο ερωτηματολόγιο.

Σημειώστε αν είστε:

Εκπαιδευτικός ☐

Μαθήτρια/ηστής ☐

Γονιός ☐

Α. Σημειώστε το βαθμό που πιστεύετε ότι υπάρχει/ουν στο σχολείο μας: (0=Καθόλου, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό)

1. Εκφοβισμός (λεκτικός, σωματικός, συναισθηματικός, οικονομικός, διαδικτυακός) μεταξύ των μαθητών:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Βανδαλισμοί:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

3. Άσκηση σωματικής βίας μεταξύ μαθητών:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

4. Άσκηση λεκτικής βίας από μαθητές του σχολείου προς άλλους μαθητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

5. Άσκηση λεκτικής βίας από μαθητές του σχολείου προς καθηγητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

6. Κάπνισμα ανάμεσα σε μαθητές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

7. Χρήση απαγορευμένων ουσιών από μαθητές στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

8. Χρήση απαγορευμένων ουσιών εκτός των ωρών λειτουργίας του σχολείου:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

9. Υπερβολική χρήση διαδικτύου:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

10. Κλοπές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

11. Ρατσιστικές Συμπεριφορές:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Β. Σε ποιο βαθμό τα πιο κάτω αποτελούν προβλήματα για το σχολείο μας; (βαθμολογήστε από το 0 μέχρι το 5, όπου 0=Καθόλου, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό)

12. Αργοπορημένη προσέλευση των μαθητών στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

13. Αργοπορημένη προσέλευση των μαθητών στην τάξη:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

14. Αργοπορημένη προσέλευση των εκπαιδευτικών στο σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

15. Αργοπορημένη προσέλευση των εκπαιδευτικών στην τάξη:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

16. Αυθαίρετη απουσία των μαθητών από το μάθημα:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

17. Αυθαίρετη απουσία των μαθητών από το σχολείο:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

18. Ελλιπής εφημέρευση κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

19. Μη ικανοποιητική συμμετοχή των γονιών στα θέματα εκπαίδευσης των παιδιών τους:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

20. Μη ικανοποιητική συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια:

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Γ. Πόσο σημαντικά είναι κατά την άποψή σας τα πιο κάτω για τη βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου μας; Βαθμολογήστε από το 0 μέχρι το 5, όπου 0=Καθόλου Σημαντικό, 1=σε ελάχιστο βαθμό, 2=σε μικρό βαθμό, 3=σε μέτριο βαθμό, 4=σε μεγάλο βαθμό, 5=Εξαιρετικά Σημαντικό)

21. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε διάφορα θέματα (π.χ. διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών, θετική επικοινωνία, κλπ.);

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

22. Επιμόρφωση των γονιών σε διάφορα θέματα (π.χ. διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών, θετική επικοινωνία, κλπ.);

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

23. Εφαρμογή κοινής πολιτικής από όλους τους εκπαιδευτικούς σε θέματα διαχείρισης συμπεριφορών των μαθητών;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

24. Συνεργασία του σχολείου με τους μαθητές για θέματα που τους αφορούν

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

25. Βελτίωση των κτιριακών εγκαταστάσεων με τη δημιουργία χώρων για δημιουργική/ψυχαγωγική απασχόληση των μαθητών;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

26. Συμμετοχή των γονιών στη διαμόρφωση σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση των σοβαρών θεμάτων που απασχολούν το σχολείο;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

27. Εφαρμογή του θεσμού του Μέντορα Καθηγητή για ενίσχυση της σχέσης μεταξύ μαθητών και καθηγητών και αύξηση στον έλεγχο της συμπεριφοράς τους;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

28. Επιβράβευση των μαθητών για τις προσπάθειες βελτίωσης του σχολικού κλίματος και της συνεργασίας τους με τους καθηγητές και τη Δ/ση του σχολείου;

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένοι από τα πιο κάτω (σημειώστε V) :

29. Συνεργασία μαθητών-καθηγητών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

30. Συνεργασία μαθητών- Διεύθυνσης:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

31. Συνεργασία καθηγητών-καθηγητών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

32. Συνεργασία καθηγητών-Διεύθυνσης:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

33. Συνεργασία καθηγητών-γονιών:

Καθόλου ____ Λίγο ____ Μέτρια ____ Αρκετά ____ Πολύ ____

Εάν θεωρείτε σημαντικά και άλλα θέματα, παρακαλείστε να τα αναφέρετε με σειρά προτεραιότητας:

34. _____

35. _____

36. _____

Να τοποθετηθεί στη θυρίδα του/της _____ μέχρι τις __ ____, 201__

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αρ. Φακ.:
Αρ. Τηλ.: 22800764/765/798
Αρ. Φαξ: 22809582

31 Αυγούστου 2017

Διευθυντές/ντρίες Σχολείων
Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Θέμα: ΟΜΑΔΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΡΟΛΟΣ

- Η ΟΑΠ, σύμφωνα με τους όρους εντολής της από το ΥΠΠ, παρέχει άμεση συνεργασία και στήριξη στα σχολεία για τη διαχείριση φαινομένων ακραίας παραβατικότητας.

ΣΚΟΠΟΣ

- Σκοπός της ΟΑΠ είναι η αντιμετώπιση και η καταστολή έξαρσης ακραίων παραβατικών συμπεριφορών στο χώρο της σχολικής μονάδας. Η ΟΑΠ παρεμβαίνει έπειτα από γραπτό αίτημα του σχολείου και εργάζεται για την ενίσχυση της σχολικής μονάδας στην ανάπτυξη, προώθηση και υλοποίηση σχεδίου;; το οποίο περιλαμβάνει εκπαιδευτικές και διοικητικές δράσεις που στοχεύουν τόσο στην επί μέρους, όσο και στην ολιστική επίλυση προβλημάτων σχολικής βίας και παραβατικότητας.

ΑΙΤΗΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Το σχολείο, υποβάλλει αίτημα συνεργασίας/παρέμβασης προς την ΟΑΠ (θα το βρείτε στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ στη διεύθυνση www.....), αφού **εξάντλησε όλους τους δικούς του διαθέσιμους μηχανισμούς και αξιοποίησε υφιστάμενες δομές και υπηρεσίες**. Η ΟΑΠ καλείται να παρέμβει σε προβλήματα ψηλού κινδύνου και παραβατικότητας τα οποία αφορούν σε βανδαλισμούς, βιαιοπραγίες, επιθετικότητα, σοβαρή άρνηση συμμόρφωσης στους κανονισμούς και υποδείξεις του σχολείου, συγκρούσεις, ομαδοποίηση και συμπλοκές με ή χωρίς τη χρήση αιχμηρών αντικειμένων. Η παραβατικότητα μπορεί να εκδηλώνεται από ένα ή και περισσότερους μαθητές σε μεμονωμένα ή επαναλαμβανόμενα και συνεχή περιστατικά/επεισόδια.

ΔΟΜΗ

- Η Ομάδα αποτελείται από ειδικούς, οι οποίοι έχουν αποσπαστεί από άλλες υπηρεσίες ή τμήματα του ΥΠΠ. Συγκεκριμένα από: την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, τη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Εκπαίδευση

και τη Δημοτική Εκπαίδευση. Όλοι οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί διαθέτουν ειδικά προσόντα σχετικά με τον τομέα της σχολικής βίας και παραβατικότητας.

ΔΡΑΣΗ

- **Ανάπτυξη Σχεδίου Δράσης**

Η ΟΑΠ και το σχολείο (Διεύθυνση, Εκπαιδευτικούς, Σύμβουλο, Οικείο Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο, κτλ) συντάσσουν **Σχέδιο Δράσης** για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει περιγραφή του προβλήματος, στόχους, ενέργειες, χρονοδιάγραμμα και δεσμεύσεις υλοποίησής του. Το Σχέδιο Δράσης υιοθετείται από τα εμπλεκόμενα-συνεργαζόμενα μέρη και φορείς (Εκπαιδευτικοί, Διευθυντική ομάδα του σχολείου, Σύνδεσμος Γονέων, Κοινωνικός Λειτουργός, Σύμβουλος, οικείο Εκπαιδευτικό Ψυχολόγος, Συμβούλιο Μαθητών κτλ.). Επιπλέον σε αυτό, περιλαμβάνονται οι υπευθυνότητες του κάθε συνεργαζόμενου μέρους.

- **Παροχή διευκολύνσεων για εφαρμογή Σχεδίου Δράσης**

Η ΟΑΠ εξασφαλίζει επιπρόσθετες υπηρεσίες οι οποίες είναι αναγκαίες, αναπτύσσει παρεμβατικά προγράμματα, στηρίζει το προσωπικό στην υλοποίησή τους και παρέχει εκπαιδύσεις επιτόπια (π.χ. Σχολική Βία, Διαχείριση Θυμού/Εντάσεων, Σχολική Διαμεσολάβηση, Σχολικός Εκφοβισμός και Ενδυνάμωση Εκπαιδευτικών) . Η ΟΑΠ εισηγείται προς τη ΓΔ του ΥΠ την έγκριση χρηματοδότησης, όπου κρίνεται αναγκαίο, δράσεων του σχολείου οι οποίες συμβάλλουν δραστηρικά στη μείωση της παραβατικότητας (π.χ. εναλλακτικά προγράμματα φοίτησης, ψυχοεκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές, παροχή ψυχοθεραπευτικής ή/και παιδοψυχιατρικής στήριξης, ένταξη μαθητών σε απογευματινές δραστηριότητες κ.ά.). Κατά τη διάρκεια της συνεργασίας/παρέμβασης, η ΟΑΠ παρακολουθεί, στηρίζει και αξιολογεί την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης από το σχολείο.

Εκπαιδεύσεις και Προγράμματα ΟΑΠ (Περισσότερες πληροφορίες στο www.... του ΥΠΠ)

1. ***Η Συμβολή του Υπεύθυνου Εκπαιδευτικού Τμήματος (ΥΤ) στην Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σχολικής Παραβατικότητας*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη)
2. ***Δράση στήριξης μαθητών ψηλής ευαλωτότητας: Μέντορες-Εκπαιδευτικοί*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
3. ***Η Συμβολή του Σχολικού Συνεργάτη στη Στήριξη Μαθητών Ψηλής Ευαλωτότητας-Οδηγός Δράσης για το σχολείο και τον ΣΣ*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
4. ***Πρόγραμμα Σχολικής Διαμεσολάβησης-Ειρηνική Επίλυση των Συγκρούσεων*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
5. ***Η Διαχείριση των κρίσεων στο Σχολείο*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
6. ***Πρόληψη και Διαχείριση Εντάσεων και Συγκρούσεων στο Σχολείο*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
7. ***Διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης της Σχολικής Μονάδας κατά της Σχολικής Βίας*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
8. ***Ενδυνάμωση Προσωπικού*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)
9. ***Ενδυνάμωση Μαθητών*** (Έντυπο Υλικό, Παρουσίαση, Βιωματική Εκπαίδευση, Συνεχιζόμενη Στήριξη/Παρακολούθηση Δράσης)

ΣΧΕΔΙΟ

(Σημ. Δε θα σταλεί ως εγκύκλιος, αλλά θα βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ)

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αρ. Φακ.:

Αρ. Τηλ.:22800764/765/798

Αρ. Φαξ:22809582

31 Αυγούστου 2017

Διευθυντές/ντρίες Σχολείων
Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

**ΘΕΜΑ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ
ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τι είναι η Σχολική Βία και η Σχολική Παραβατικότητα;

Η **σχολική βία** είναι οι πράξεις στο χώρο του σχολείου οι οποίες αφορούν στη χρήση βίας σε οποιαδήποτε της μορφή με στόχο την απειλή, τον εξαναγκασμό, τον εξευτελισμό, την υποταγή ή ακόμα και τον τραυματισμό ατόμου ή ατόμων. Αφορά σε συγκρούσεις μεταξύ ατόμων ή/και συμπλοκές μεταξύ ομάδων καθώς και σε βανδαλισμούς μικρής ή μεγάλης έκτασης.

Η **σχολική παραβατικότητα** είναι οι πράξεις στο χώρο του σχολείου με τις οποίες οι μαθητές παραβαίνουν τους κανονισμούς του σχολείου με ή χωρίς τη χρήση βίας.

Η βία και η παραβατικότητα αποτελούν σοβαρό πρόβλημα στο χώρο του σχολείου και τόσο τα ίδια τα περιστατικά όσο και οι συνέπειές τους, επηρεάζουν αρνητικά ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Οι έρευνες έχουν δείξει ότι η βία, ο εκφοβισμός και το ψηλό επίπεδο παραβατικότητας συντελούν άμεσα στα χαμηλά ποσοστά μάθησης, στη μειωμένη αυτοεκτίμηση, στην έλλειψη κινήτρων και προσπάθειας, στην επιδείνωση του φαύλου κύκλου της βίας και στην αύξηση του στρες τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών.

Παράγοντες που επηρεάζουν την εμφάνιση/μείωση των φαινομένων βίας και παραβατικότητας

1. Η άσκηση πίεσης μεταξύ συνομηλίκων

Συχνά στο χώρο και εκτός του χώρου του σχολείου, μαθητές σχηματίζουν ομάδες ή κλίκες οι οποίες ασκούν βία και εκφοβισμό σε άλλους μαθητές ή ομάδες μαθητών. Είναι σημαντικό το σχολείο να εντοπίζει έγκαιρα τέτοιου είδους ομάδες και να δρα αποτρεπτικά στη δράση τους. Οι μαθητές με τη σειρά τους χρειάζεται να ενημερωθούν για τις αρνητικές επιπτώσεις που συνεπάγονται με τη συμμετοχή τους σε αυτές τις ομάδες καθώς και για την πολιτική του σχολείου ενάντια στη βία και στην παραβατικότητα. Η επίδραση των συνομηλίκων μεταξύ τους μπορεί να μετατραπεί από αρνητική σε θετική μέσω ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης.

2. Η αντίδραση του σχολείου

Ο τρόπος με τον οποίο το σχολείο αντιδρά στα φαινόμενα βίας και παραβατικότητας είναι καθοριστικός στη μείωση και στο σταδιακό τερματισμό τους. Οι μη αποτελεσματικές παρεμβάσεις όπως η αδιαφορία, ο μη καθορισμός ξεκάθαρης πολιτικής και διαδικασιών, η ελλιπής επόπτευση, η ασάφεια, η ασυνέπεια, η έλλειψη ομοιόμορφης διαχείρισης καθώς και η απουσία συνεπειών, επιτείνουν και διογκώνουν το πρόβλημα. Αντίθετα, η ανάπτυξη στρατηγικής με τη συμμετοχή όλων, τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή, αποτελεί την καλύτερη απάντηση στη εξάλειψη αυτών των φαινομένων. Οι μαθητές που αντιλαμβάνονται το σχολείο τους ως αποφασιστικό φορέα ενάντια στη βία, εμπλέκονται σε πολύ λιγότερες συγκρούσεις από τους μαθητές οι οποίοι νιώθουν ότι το σχολείο τους δεν εφαρμόζει συνέπειες και ξεκάθαρο πλαίσιο συμπεριφοράς.

3. Η στάση της οικογένειας και της κοινότητας

Όπως και στο σχολείο, η στάση της οικογένειας και της κοινότητας στα θέματα βίας είναι εξαιρετικά σημαντική. Αν οι γονείς επιδεικνύουν ανοχή στη βία ή εκδηλώνουν οι ίδιοι βία, μέσω της κακοποίησης ή/και παραμέλησης, στην οικογένεια, τα παιδιά τους είναι πολύ πιθανόν να μετατραπούν σε φορείς σύγκρουσης, βίας και αντιπαράθεσης μιμούμενοι τα πρότυπα των σημαντικών ενηλίκων στη ζωή τους. Με τον ίδιο τρόπο, αν στην κοινότητα υπάρχουν ψηλά επίπεδα βίας και παραβατικότητας με την ανοχή ή την αδυναμία αντιμετώπισής τους εκ μέρους των Αρχών, τότε αναπόφευκτα οι μαθητές εκδηλώνουν όμοιες συμπεριφορές θεωρώντας τες φυσιολογικές και ως μέρος της ευρύτερης κουλτούρας του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν. Είναι για αυτούς και άλλους λόγους που οι δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης χρειάζεται να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας.

Η αναγκαιότητα της ανάπτυξης Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Σχολικής Βίας και Παραβατικότητας.

Το Σχέδιο Δράσης αναπτύσσεται από τα σχολεία με στόχο τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης βίαιων και παραβατικών συμπεριφορών και χρησιμοποιείται για τη διαμόρφωση πολιτικής και διαδικασιών πρόληψης και αντιμετώπισης των επικίνδυνων συμπεριφορών που μπορεί να εκδηλωθούν στο σχολείο. Οι έρευνες παγκόσμια, καταδεικνύουν ότι η ενημερότητα και η προετοιμασία των σχολείων για αυτού του είδους τις καταστάσεις, αυξάνει την ασφάλεια των μαθητών και των εκπαιδευτικών και βελτιώνει το κλίμα του σχολείου και της κοινότητας που το περιβάλλει.

Αρχές που διέπουν τη διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για τη Βία και την Παραβατικότητα

1. Τα σχολεία οικοδομούν το Σχέδιο Δράσης σύμφωνα με τις υφιστάμενες δομές του σχολείου, ανάλογα με τις ανάγκες τους, το είδος και την έκταση της βίας και παραβατικότητας τα οποία εμφανίζονται στο χώρο τους.
2. Την ανάπτυξη του Σχεδίου Δράσης συντονίζει ο υπεύθυνος ΒΔ ή ΒΔΑ΄ της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας και Πρόληψης της Βίας και της Παραβατικότητας του σχολείου. Καθορίζεται **ομάδα εκπαιδευτικών** οι οποίοι θα ενισχύσουν συντονιστικά τις δράσεις που προνοούνται στο Σχέδιο.
3. Το Σχέδιο Δράσης αναπτύσσεται μέσα από ανοιχτό διάλογο με την ευρύτερη συμμετοχή από την κοινότητα. Στο διάλογο και τη διαμόρφωση του τελικού Σχεδίου Δράσης συμμετέχουν ουσιαστικά οι μαθητές, οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, η διεύθυνση, η κοινότητα και άλλοι κοινωνικοί εταίροι που μπορούν να συνεισφέρουν είτε μέσω της εξειδίκευσής τους είτε λόγω

των αρμοδιοτήτων τους. Η διευρυμένη συμμετοχή εξασφαλίζει σε μεγαλύτερο βαθμό την αποδοχή και εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης.

4. Ο σχεδιασμός πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στάδια δράσης δηλαδή α. Την Εκτίμηση των αναγκών, και την αξιολόγηση i. των υφιστάμενων διαδικασιών, ii. της εφαρμογής πειθαρχικών μέτρων, iii. του συστήματος επόπτευσης, β. Την Πρόληψη, και γ. Την Αντιμετώπιση καθώς και την ανάπτυξη πρωτοκόλλου διαδικασιών σε περίπτωση κρίσιμης ανάγκης.
5. Το Σχέδιο Δράσης πρέπει να είναι απλό, κατανοητό και εφικτό. Όλοι στο σχολείο καθώς και οι συνεργάτες του, πρέπει να γνωρίζουν τις βασικές του πτυχές.
6. Στο Σχέδιο Δράσης αναφέρονται τα υπεύθυνα άτομα/ομάδες/επιτροπές, οι ρόλοι, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους.
7. Στο Σχέδιο Δράσης συμπεριλαμβάνονται πρόνοιες που αφορούν την εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα πρόληψης και διαχείρισης.
8. Το Σχέδιο Δράσης πρέπει να αναπτύσσεται βάσει χρονοδιαγράμματος με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους.
9. Το Σχέδιο Δράσης αναπροσαρμόζεται σε ετήσια βάση έτσι που να ανταποκρίνεται καλύτερα στις εκάστοτε ανάγκες και συνθήκες του σχολείου.
10. Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει τους τρόπους και τα μέσα υλοποίησής του.
11. Το Σχέδιο Δράσης υλοποιείται μέσα από προσεκτικό προγραμματισμό και (τη) συμμετοχή όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου.

Προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης για το Σχολείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Για την αντιμετώπιση των φαινομένων βίας και παραβατικότητας του σχολείου, το σχολείο θα πρέπει να αναπτύξει δράση σε δύο τομείς: Α) Στις Σχολικές Διαδικασίες και Κανονισμούς, Β) Σε Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα προγράμματα. Οι δύο αυτοί τομείς εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δράσης και πολιτικής που αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας στο σχολείο και την ανάπτυξη κουλτούρας αποδοχής και αλληλοσεβασμού.

Το πιο κάτω πλάνο καταδεικνύει τα κύρια σημεία δραστηριότητας τα οποία πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω από τις αρμόδιες επιτροπές του σχολείου σε συνεργασία με την ΟΑΠ, την ΥΕΨ και τη Σύμβουλο του σχολείου. Η υλοποίησή τους αφορά όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό καθώς και το μαθητικό πληθυσμό του σχολείου. Επίσης απαραίτητοι εταίροι σε αυτές τις προσπάθειες είναι οι γονείς και η κοινότητα ενώ σημαντική είναι η συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και την Αστυνομία εκεί όπου χρειάζεται.

Για την εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης εργάζεται σε πρώτο στάδιο η Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας με δυνατότητα εμπλοκής και άλλων ενδιαφερόμενων μελών του προσωπικού. Σε μεταγενέστερο στάδιο είναι απαραίτητη η εμπλοκή του Δ/ντή και των υπόλοιπων μελών της Δ/νσης. Η Επιτροπή συνέρχεται για να εξετάσει και να συζητήσει το Σχέδιο Δράσης και τον τρόπο που θα ενημερώσει το προσωπικό του σχολείου για την εφαρμογή του.

Στοιχεία τα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Δράσης:

- Μια σειρά στόχων και σκοπών καθώς και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.
- Μια σειρά αναγκαίων διαδικασιών και προγραμμάτων.
- Διευκρίνιση ρόλων και καθηκόντων.
- Συντονισμό, επόπτευση και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης.
- Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Σχέδιο Δράσης-Προτάσεις

Προτείνεται η έναρξη εκστρατείας με τίτλο « Ασφάλεια στο Σχολείο». Η εκστρατεία αυτή θα επικεντρωθεί σε 2 άξονες. Α) Στην Πειθαρχία, τις Σχολικές Διαδικασίες και τους Κανονισμούς, Β) Σε Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα προγράμματα που θα προάγουν τους στόχους της εκστρατείας.

Στην εκστρατεία θα περιλαμβάνονται τα πιο κάτω:

Α) Διαμόρφωση και υιοθέτηση πολιτικής Μηδενικής Ανοχής στη Βία και στην Παραβατικότητα. Η πολιτική αυτή θα αφορά στα θέματα ασφάλειας, σεβασμού, δίκαιης μεταχείρισης, ισότητας και ισονομίας, ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων και αποδοχής στη διαφορετικότητα. Επίσης θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες διαδικασίες διαχείρισης των περιστατικών βίας και παραβατικότητας καθώς επίσης και προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης.

Β) Διακήρυξη της πολιτικής αυτής και ενημέρωση όλων των καθηγητών, μαθητών, γονέων, της κοινότητας και άλλων φορέων. Αυτή η δράση περιλαμβάνει:

- Την ψήφιση και υιοθέτηση της διακηρυγμένης πολιτικής του σχολείου για μηδενική ανοχή στη βία. Η σύνοψη της πολιτικής αυτής και οι πιο σημαντικοί κανονισμοί που πρέπει να γνωρίζουν οι μαθητές να είναι αναρτημένοι στο κάθε τμήμα,
- Την εκπαίδευση στα θέματα χειρισμού των περιστατικών βίας και παραβατικότητας,
- Την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής της πολιτικής αυτής,
- Την τροποποίησή της, αν χρειάζεται, για σκοπούς βελτίωσης.

Γ) Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην υλοποίηση της πολιτικής για μηδενική ανοχή στη βία και παραβατικότητα. Διαχωρισμός δράσεων και ανάληψη σχετικών καθηκόντων.

Δράση

Υπεύθυνος/οι Δράσης

1).....

.....

2)

.....

Ρόλος Συμβούλου (να συμπληρωθεί από τη Σύμβουλο)

.....

.....

.....

Ρόλος Οικείας Εκπαιδευτικής Ψυχολόγου (να συμπληρωθεί από την Ε.Ψ.)

.....

.....

.....

Στα θέματα της διαχείρισης των συγκρούσεων θα πρέπει να αποφασιστούν οι πιο κάτω διαδικασίες:

- Καθορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων στα περιστατικά κρίσεων (π.χ. ποιος συντονίζει;)
- Πρώιμα Προειδοποιητικά Σημάδια* (βλέπε πιο κάτω)

- Ετοιμότητα/Προειδοποιητικοί παράγοντες (π.χ. παρουσία εξωσχολικών, ομαδοποιήσεις/συρράξεις, διαρροή φημών)
- Διαχείριση της σύγκρουσης κατά τη διάρκεια του συμβάντος (π.χ. συλλογικότητα, προσυμφωνημένα σήματα κινδύνου)
- Ενημέρωση της διεύθυνσης και των άλλων υπηρεσιών (π.χ. αμεσότητα στην ενημέρωση, κλήση αστυνομίας/ασθενοφόρου)
- Αντιμετώπιση (αντιμετώπιση άμεσων αναγκών που προκύπτουν π.χ. περίθαλψη τραυματιών)
- Διερεύνηση (πλήρης διερεύνηση περιστατικού, συλλογή μαρτυριών, καταγραφή γεγονότων)
- Συνέπειες (π.χ. εφαρμογή της διακηρυγμένης πολιτικής μηδενικής ανοχής στη βία η οποία προνοεί ελάχιστη αποβολή π.χ. 2 ημερών)
- Προληπτικές ενέργειες για την αποφυγή επέκτασης και διόγκωσης του προβλήματος (διάγνωση επικινδυνότητας υποτροπής και μέτρα πρόληψης π.χ. εντοπισμός ευάλωτων ομάδων μαθητών και συνεργασία ΣΕΑ και ΕΨ, ελεγχόμενη ενημέρωση των ΜΜΕ)
- Ομαλοποίηση (επιστροφή στη ρουτίνα και λειτουργικότητα του σχολείου)
- Αξιολόγηση της κατάστασης και λήψη αναγκαίων μέτρων για το μέλλον.

*** Πρώιμα Προειδοποιητικά Σημάδια Ενδεχόμενη Βίας:**

1. Σωματικές εκδηλώσεις θυμού/επιθετικότητας (π.χ. παρορμητικά χτυπήματα, ξεσπάσματα οργής)
2. Απόρριψη (π.χ. έντονα αισθήματα απόρριψης, ότι τον κακομεταχειρίστηκαν, τον έβαλαν στο μάτι,, τον κορόιδεψαν, τον ταπείνωσαν)
3. Άλλη Αντικοινωνική συμπεριφορά (π.χ. δραστηριοποίηση σε ‘κλίκες’/παραβατικές ομάδες, κατάχρηση ουσιών, περιθωριοποίηση)
4. Απόσυρση/Κατάθλιψη (π.χ. κοινωνική απόσυρση, μεταπτώσεις της διάθεσης, έντονα συναισθήματα απομόνωσης και μοναξιάς)
5. Ενασχόληση με τη Βία (π.χ. ανάγνωση σχετικού υλικού, ζωγραφίες κ.ά.)
6. Μάρτυρας ή θύμα βίας ή κακομεταχείρισης και/ή παραμέλησης.
7. Ενδιαφέρον/πρόσβαση σε επικίνδυνα αντικείμενα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για επίθεση και εκφοβισμό (π.χ. έχει φέρει στο σχολείο ένα τέτοιο αντικείμενο).
8. Σχολική αποτυχία (π.χ. προβλήματα πειθαρχίας, έλλειψη ενδιαφέροντος, χαμηλή επίδοση, σκασιαρχείο, αυστηρές τιμωρίες)
9. Λεκτικές εκφράσεις θυμού/επιθετικότητας (π.χ. απειλές για βία, λεκτική κακοποίηση, ύβρεις, κοροϊδία, κοροϊδευτικά παρατσούκλια)
10. Έλλειψη ανεκτικότητας (π.χ. προκατειλημμένες στάσεις, αδυναμία να αναγνωρίσει τα συναισθήματα ή τα δικαιώματα των άλλων).
11. Μικρή ή καμία επίβλεψη από γονείς ή από ένα ενήλικο που νοιάζεται.

Πηγή: *Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο-Εγχειρίδιο για τη Δημιουργία Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων στο Σχολείο*, Stephen E. Brock, Jonathan Sandoval, Sharon Lewis, Επιμέλεια Χρύση Γ. Χατζηχρίστου, Μετάφραση Ευαγγελία Θεοχαράκη, Εκδόσεις τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα, 2005

Άξονας Α: Σχολική Πειθαρχία, Διαδικασίες και Κανονισμοί

Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι που αφορά την διακηρυγμένη εκστρατεία είναι η διαμόρφωση κοινής πολιτικής και συλλογικής, δίκαιης και ομοιόμορφης αντιμετώπισης των διαδικασιών και κανονισμών του σχολείου που αφορούν θέματα όπως η πειθαρχία, η φοίτηση και η στολή. Ενδεικτικά η πολιτική αυτή θα μπορούσε να αποτελείται από τα πιο κάτω:

(Να αναπτυχθούν περαιτέρω.....)

- 1) Εφαρμογή από όλους ξεκάθαρης και διακηρυγμένης πολιτικής κατά της βίας. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να είναι γνώστες των συνεπειών της παραβίασης μη τήρησης αυτής της πολιτικής.
- 2) Όλοι οι μαθητές, πρέπει να παρακολουθούν το πρόγραμμα φοίτησης του σχολείου. Κανείς δεν εξαιρείται από την υποχρέωσή του να βρίσκεται στην τάξη.
- 3) Πλήρης Εφαρμογή του προγράμματος Εφημέρευσης. Επίσης, αύξηση της εφημέρευσης, όταν χρειάζεται, κυρίως στους χώρους επικινδυνότητας. Να μην επιτρέπεται στους μαθητές να συγκεντρώνονται σε χώρους που είναι απομονωμένοι (π.χ. στο χώρο στάθμευσης). Να ενθαρρύνονται οι μαθητές να συναντιούνται σε χώρους με δυνατότητες φυσικής επόπτευσης.
- 4) Αυστηρότερη εφαρμογή των κανονισμών στο θέμα των αδικαιολόγητων απουσιών π.χ. άμεση ενημέρωση γονέων, επιβολή πειθαρχικών μέτρων.
- 5) Άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων πειθαρχίας όσο είναι μικρά. Εξέταση φημών, συγκρούσεων, σοβαρής αυθάδειας, προτού αυτά τα περιστατικά κλιμακωθούν σε βία.

Διαχείριση ομάδας μαθητών υψηλού κινδύνου

1. Στήριξη σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο από ΣΕΑ, ΥΕΨ και άλλους ειδικούς. Σχεδιασμός παρεμβάσεων από τη Σύμβουλο και την Οικεία Εκπαιδευτική Ψυχολόγο. Συμμετοχή των μαθητών αυτών σε προγράμματα Επίλυσης και Διαχείρισης των Συγκρούσεων και Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Διαχείρισης του θυμού. (ΒΛΕΠΕ ΣΧΕΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΑΠ, Παρέμβαση στις δύσκολες συμπεριφορές μαθητών. Αυτά που θέλουμε να διορθώσουμε και αυτά που θέλουμε να ενθαρρύνουμε.)

Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

Εκπαιδεύσεις και Προγράμματα

Η εκπαίδευση παρέχεται από ειδικούς που επιλέγει το σχολείο ή από την οικεία ΕΨ σε συνεργασία με την ΟΑΠ ή από εκπαιδευτικούς του σχολείου που έχουν συμπληρώσει σχετικές εκπαιδεύσεις.

Εκπαίδευση στη Διαχείριση Κρίσεων

1. Εκπαίδευση προσωπικού που θα εξειδικευτεί στη διαχείριση κρίσεων και στην εξομάλυνση επικίνδυνων καταστάσεων και συμπεριφορών. Το προσωπικό δηλώνει εθελοντικά τη συμμετοχή του και αναλαμβάνει δράση όποτε χρειάζεται.
Ονόματα Εκπαιδευτικών:
Αριθμός συμμετεχόντων:
Τίτλος Εκπαίδευσης:
Διάρκεια:
Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:
Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:
Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:
Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:
2. Εκπαίδευση όλου του προσωπικού σε θέματα **διαχείρισης κρίσεων** και έγκαιρου εντοπισμού των παραγόντων που μπορεί να οδηγήσουν σε βία και σύγκρουση. Εκμάθηση στην αναγνώριση των πρώιμων σημάδιων και των καθορισμένων από το σχολείο βημάτων/διαδικασιών χειρισμού και αντιμετώπισης.
Συμμετέχουν: Όλοι οι Εκπαιδευτικοί του σχολείου
Αριθμός συμμετεχόντων:
Τίτλος Εκπαίδευσης:
Διάρκεια:

Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:
Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:
Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:
Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:

Εκπαίδευση και Πρόγραμμα Διαμεσολάβησης

3. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και μαθητών στη Διαμεσολάβηση/Ειρηνική Επίλυση των Συγκρούσεων. Στόχος είναι να εκπαιδευτεί όλο το διδακτικό και άλλο προσωπικό του σχολείου, καθώς και ομάδες μαθητών από όλες τις τάξεις στις δεξιότητες επικοινωνίας και επίλυσης των συγκρούσεων. Μέσα από την εκπαίδευση είναι δυνατό να αναπτυχθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα Διαμεσολάβησης στο σχολείο που θα προσφέρεται από τους ίδιους τους μαθητές προς τους εμπλεκόμενους, σε σύγκρουση, συμμαθητές τους.

Ονόματα Εκπαιδευτικών:

Αριθμός συμμετεχόντων:

Ονόματα άλλων μελών του Προσωπικού:

Αριθμός συμμετεχόντων:

Ονόματα Μαθητών και τμήμα:

Αριθμός συμμετεχόντων:

Τίτλος Εκπαίδευσης:

Διάρκεια:

Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:

Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:

Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:

Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:

Εκπαίδευση και Πρόγραμμα κατά της εκφοβιστικής συμπεριφοράς

4. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και μαθητών στην έννοια, τον εντοπισμό, την αντιμετώπιση και την πρόληψη της εκφοβιστικής συμπεριφοράς η οποία αποτελεί σοβαρής μορφής βία. Στόχος είναι να εκπαιδευτεί όλο το προσωπικό του σχολείου, καθώς και όλοι οι μαθητές. Μέσα από την εκπαίδευση είναι δυνατό να αναπτυχθούν και άλλες δράσεις όπως η δημιουργία μαθητών και καθηγητών πυρήνων με στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό και την παρέμβαση σε συνεργασία με τη Σύμβουλο και την οικεία ΕΨ του σχολείου.

Όλο το προσωπικό και οι μαθητές του σχολείου

Τίτλος Εκπαίδευσης: Ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά του Εκφοβισμού

Διάρκεια:

Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:

Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:

Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:

Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:

Πρόγραμμα συνεργασίας με τις κοινότητες που τροφοδοτούν το σχολείο

5. Ανάπτυξη δεσμών με την Κοινότητα: Συνεργασία με τις Δημοτικές Αρχές για την ανάπτυξη κοινών δραστηριοτήτων τόσο στο χώρο του σχολείου όσο και επί τόπου στις κοινότητες. Η εδραίωση και η ενδυνάμωση αυτών των σχέσεων θα αυξήσει το φάσμα επιρροής του σχολείου προς τους μαθητές. Ανοικτές συζητήσεις με θέματα που αγγίζουν το ενδιαφέρον όλων, όπως: Διαχείριση των Εφήβων, Ανάπτυξη της Επικοινωνίας στην Οικογένεια, Συνεργασία Σχολείου και Οικογένειας. Οι συζητήσεις είναι καλό να γίνονται σε χώρους που διαθέτει η κάθε κοινότητα σε συνεργασία με τις Κοινοτικές Αρχές. Να διεξάγονται σε Ομάδες που να αποτελούνται από εθελοντές καθηγητές και ΒΔ του σχολείου (θα τύχουν μικροεκπαίδευσης για το συντονισμό και τη στοχοθέτηση των συζητήσεων), γονείς, μαθητές και άλλα μέλη της κοινότητας.

Προς:

Θέμα:

Διάρκεια:

Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:
Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:
Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:
Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:

6. **Πρόγραμμα συνεργασίας με το Σύνδεσμο Γονέων** για την ανάπτυξη στοχευμένου κύκλου διαλέξεων προς γονείς και άλλα μέλη της κοινότητας. Στόχος μέσα από τις διαλέξεις και το διάλογο που θα αναπτυχθεί, οι γονείς να γίνουν το δεξί χέρι συνεργασίας του σχολείου στα θέματα βίας και παραβατικότητας. Μέσα από προγράμματα εκπαίδευσης οι γονείς θα μάθουν να αναγνωρίζουν τη σημασία της δικής τους παρέμβασης και συμβολής στη μείωση των ανεπιθύμητων συμπεριφορών. Παράλληλα θα βοηθηθούν διότι μέσα από την ενίσχυση της σχέσης και της συνεργασίας με το σχολείο διευκολύνεται και το δικό τους έργο αγωγής των παιδιών τους.

Προς: Γονείς και Καθηγητές

Θέμα:

Διάρκεια:

Χώρος και Χρόνος διεξαγωγής:

Κόστος και πηγή χρηματοδότησης:

Όνομα/τα Εκπαιδευτή/τών και ιδιότητες:

Υπεύθυνος συντονιστής του προγράμματος εκ μέρους του σχολείου:

Άλλες Δράσεις που μπορεί να αναπτύξει το Σχολείο:

1. Έγκαιρος εντοπισμός επικίνδυνων συμπεριφορών και άμεση αντιμετώπισή τους έτσι που να αποφευχθεί η διόγκωση του προβλήματος και η εξέλιξη σε σύγκρουση.
2. Καθορισμός Μεντόρων Καθηγητών και Μεντόρων Μαθητών με στόχο την καλλιέργεια υγιών δεξιοτήτων διαχείρισης των συγκρούσεων μέσω θετικών προτύπων συμπεριφοράς.
3. Εντοπισμός των ευάλωτων περιοχών στο χώρο του σχολείου και δημιουργία σχεδίου αυξημένης και στοχευμένης επόπτευσης με τη συμμετοχή και μαθητών. Αποτελεσματική μπορεί να είναι η συμμετοχή μαθητών που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά.
4. Εντοπισμός των ωρών και των ημερών που είναι πιθανότερο να εμφανιστούν παραβατικές συμπεριφορές. Δημιουργία σχεδίου αντιμετώπισης με τον προληπτικό συντονισμό με τοπική αστυνομία, Σύνδεσμο Γονέων, Μαθητικά Συμβούλια, Κοινοτικές Αρχές. Οργάνωση εναλλακτικών δραστηριοτήτων εκεί που είναι εφικτό, όπως για παράδειγμα η επίσκεψη μικρών ομάδων μαθητών, στις οποίες περιλαμβάνονται και μαθητές με παραβατική συμπεριφορά, σε οργανωμένους χώρους εκτός σχολείου.
5. Η τοποθέτηση μαθητών με παραβατική συμπεριφορά σε ρόλους κλειδιά, όπως για παράδειγμα βοηθός εκπαίδευσης προς μαθητές ή/και άλλους εντός και εκτός σχολείου σε διάφορα θέματα, π.χ. Ρατσισμός και αποδοχή της Διαφορετικότητας.
6. Δημιουργία βίντεο και αφισών από το κάθε τμήμα ή ομάδα μαθητών ως μέρος της εκστρατείας ενάντια στη βία, τον εκφοβισμό και την παραβατικότητα. Τα καλύτερα πρότζεκτ μπορούν να βραβευθούν. Τα φιλμάκια να προβληθούν κατά τη διάρκεια 'εβδομάδας ενημέρωσης' για αυτά τα θέματα.
7. Ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίου Δράσης ενάντια στη βία από το κάθε τμήμα του σχολείου σε συνεργασία με τον ΥΤ. Οι καλύτερες δράσεις να βραβεуют.
8. Δημιουργία κινήτρων θετικής συμπεριφοράς, π.χ. Να αποφασιστεί, με τη βοήθεια του ΥΤ, το επιδιωκόμενο ποσοστό μείωσης των ποινών που είχε μέχρι στιγμής το τμήμα και να καθορίσουν μαζί το είδος και τη μορφή της επιβράβευσης.
9. Πρόσκληση σημαντικών ομιλητών που μπορούν να αναπτύξουν αποτελεσματικά ρητορική ενάντια στη βία και την παραβατικότητα. Ιδανικό είναι οι παρουσιάσεις να γίνονται σε μικρά ακροατήρια. Τέτοιοι ομιλητές μπορεί να είναι Βουλευτές της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, ένας Δήμαρχος, ένας Υπουργός, ένας καθηγητής Πανεπιστημίου, ένας εμπνευσμένος Πνευματικός, ένας γονιός, ένας γνωστός ηθοποιός, ένας δημοσιογράφος, μέλη ποδοσφαιρικών ομάδων κοκ.

10. Ενθάρρυνση των μαθητών στην έγκαιρη αναφορά πιθανών συγκρούσεων. Καθορισμός εκπαιδευτικού στον οποίο να κάνουν αυτή την αναφορά. Το σχολείο να ενισχύσει τη σημασία της μη συμμετοχής και της απομάκρυνσης των απλών θεατών-μαθητών σε πράξεις βίας.
11. Η Συμβολή του Υπεύθυνου Εκπαιδευτικού Τμήματος (ΥΤ) στην Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σχολικής Παραβατικότητας (ΟΑΠ)
12. Δράση στήριξης μαθητών ψηλής ευαλωτότητας: Μέντορες-Εκπαιδευτικοί (ΟΑΠ)
13. Η Συμβολή του Σχολικού Συνεργάτη στη Στήριξη Μαθητών Ψηλής Ευαλωτότητας-Οδηγός Δράσης για το σχολείο και τον ΣΣ (ΟΑΠ)
14. Ενδυνάμωση Προσωπικού (ΟΑΠ, ΥΣΕΑ)
15. Ενδυνάμωση Μαθητών (ΣΕΑ Σχολείου)

Παραδείγματα πρόσθετων Δράσεων

Εμπλοκή των γονέων:

- Συνεργασία σχολείου/οικογένειας στο σχεδιασμό δράσεων
- Εκπαίδευση των γονέων στη διαχείριση της συμπεριφοράς
- Συμβουλευτική στους γονείς των μαθητών ψηλού κινδύνου

Εμπλοκή των μαθητών:

- Συμμετοχή σε θέματα σχεδιασμού της ασφάλειας του σχολείου
- Δημιουργία κλίματος σχολικής υπερηφάνειας και αισθήματος του «ανήκειν»
- Πρόγραμμα συμβουλευτικής συνομηλίκων, το οποίο εκπαιδεύει μαθητές να βοηθούν τους συμμαθητές τους

ΣΧΕΔΙΟ
Εσωτερικό Πρωτόκολλο Διαχείρισης Σοβαρών Περιστατικών Σχολικής
Παραβατικότητας Διεύθυνσης Μέσης Εκπαίδευσης

Προετοιμασία για την Κρίση

- ▶ Καθορισμός Πρωτοκόλλου Διαχείρισης (βλέπε πιο κάτω).
- ▶ Γνώση του πρωτοκόλλου από όλους τους εμπλεκόμενους.

Καθορισμός Ομάδας Διαχείρισης Κρίσης στη ΔΜΕ

Καθορισμός αρμοδιότητας ρόλου του καθενός:

- ▶ Καθορισμός Συντονιστή.
- ▶ Καθορισμός λειτουργού για επικοινωνία με Αστυνομία/ Νοσοκομείο (γρήγορη/ επικαιροποιημένη λίστα τηλεφώνων).
- ▶ Καθορισμός λειτουργού επικοινωνίας με το σχολείο (άμεση πρόσβαση σε όλα τα αναγκαία στοιχεία πληροφόρησης).
- ▶ Καθορισμός λειτουργού για επικοινωνία με γονείς/κοινότητα (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου).
- ▶ Καθορισμός λειτουργού οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά και αργότερα του γεγονότος. Οργάνωση δράσης στο σχολείο. Συμμετοχή ΟΑΠ, ΥΣΕΑ, ΥΕΨ κ.ά. Επόπτευση της εκτέλεσης/εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης που θα εκπονηθεί με στόχο την εξομάλυνση της κατάστασης. Αξιολογεί άμεσα τις ψυχολογικές ανάγκες στήριξης των μαθητών, εκπαιδευτικών, γονιών και της κοινότητας μετά από περιστατικό κρίσης.
- ▶ Καθορισμός λειτουργού για τα ΜΜΕ.
- ▶ Ο ΔΜΕ επικοινωνεί με ΥπΠ και άλλους αξιωματούχους του ΥΠ, εάν χρειάζεται.

Ο Υπεύθυνος Λειτουργός Πληροφοριών/Επικοινωνίας και ΜΜΕ

- ▶ Έχει έτοιμη ανά πάσα στιγμή τη λίστα με τα ονόματα και τα τηλέφωνα των δημοσιογράφων που ασχολούνται με θέματα παιδείας.
- ▶ Είναι ο μόνος που έχει επικοινωνία με τα ΜΜΕ εκ μέρους του σχολείου.
- ▶ Σε όλες τις επικοινωνίες ακολουθεί τις πρόνοιες του Νόμου περί Προσωπικών Δεδομένων και της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
- ▶ Καθορίζει το πλάνο ενημέρωσης και επικοινωνίας.
- ▶ Δίνει οδηγίες για τον τρόπο, το είδος και το βαθμό ενημέρωσης.
- ▶ Παρουσιάζεται στα ΜΜΕ μετά από συνεννόηση με τον ΔΜΕ.
- ▶ Συντονίζεται με τον ΔΜΕ και ετοιμάζει τα κείμενα ανακοινώσεων .

Το κείμενο της πρώτης ανακοίνωσης να περιέχει τα ακόλουθα: Τι, πότε, πώς;

Αργότερα μετά το πρώτο 12-24ώρο, πιθανόν να υπάρχουν ερωτήσεις για το: ποιοι, γιατί;

Μετά από αυτό υπάρχει πιθανότητα τα ΜΜΕ και κρατικοί φορείς να επιδιώξουν μεγαλύτερη ανάλυση του περιστατικού, των αιτιών κλπ. και να απαιτήσουν συγκεκριμένες δράσεις ή/και ανάληψη ευθυνών.

Να αποφεύγονται οι απαντήσεις του τύπου «Ουδέν Σχόλιο».

Να είστε ειλικρινείς.

ΔΕΙΓΜΑ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ονομάζομαι και είμαι (όνομα και
θέση) στη Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Στις
(ημερομηνία) και ώρα, ο/η(ποιος, ιδιότητα όχι
ονόματα), έκανε(τι;)
σε.....(σε ποιον;). Αυτό συνέβη(τόπος όπου
συνέβηκε το περιστατικό).

Μέχρι στιγμής (επιλέξτε ανάλογα):

α) τραυματισμοί και ζημιές δεν έχουν επιβεβαιωθεί ή

β) έχουν επιβεβαιωθεί οι παρακάτω τραυματισμοί και ζημιές:

.....
.....

Η πρόγνωση για τους εμπλεκόμενους είναι

.....(καλή, κακή κλπ)

Οι ενέργειες του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού της κοινότητας είναι οι ακόλουθες:

.....
.....

Οι παρακάτω φορείς και το ανθρώπινο δυναμικό της κοινότητας βοηθούν το σχολείο και θα
παράσχουν τις εξής υπηρεσίες σε παιδιά, γονείς και προσωπικό

Όνομα Φορέα

Παρεχόμενες Υπηρεσίες

.....
.....

Οι ενέργειες της Διεύθυνσης Μέσης Εκπαίδευσης είναι οι ακόλουθες:

.....
.....
.....

Θα σας κρατάμε ενήμερους καθώς μαθαίνουμε περαιτέρω πληροφορίες. Παρακαλούμε το
κοινό να αποφεύγει την περιοχή (όταν αρμόζει). Εάν οι γονείς παιδιών του πληγέντος σχολείου
χρειάζεται να επικοινωνήσουν μαζί μας, παρακαλούμε καλέστε στον ακόλουθο αριθμό
τηλεφώνου

Πηγή:

Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Εγχειρίδιο Για Τη Δημιουργία Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων στο Σχολείο

Κεφάλαιο 9, Οι Σχέσεις με τα ΜΜΕ, σελ. 236

Brock E. Stephen, Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμέλεια Χατζηληρόστου Γ. Χρύση, Τυπωθήτω, 2005

Πώς να επικοινωνείτε στις συνεντεύξεις:

1. Επιδείξετε ένα σχετικά υψηλό επίπεδο ενεργητικότητας
2. Χρησιμοποιήστε απλή γλώσσα παρά τεχνικούς όρους
3. Να είστε σύντομοι
4. Να είστε φιλικοί
5. Να δείξετε γνώση, ειλικρίνεια και συμπράταση
6. Να χρησιμοποιείτε καλή μη-λεκτική επικοινωνία
7. Αποφύγετε τον εντυπωσιασμό

Πώς να μειώσετε την εξάπλωση της Βίας στα ΜΜΕ:

Αποφύγετε:

1. Να δώσετε απλουστευμένες, μη πιστευτές ερμηνείες.
2. Να εμπλακείτε σε επαναλαμβανόμενη, συνεχή ή υπερβολική αναφορά της σχολικής βίας στα ΜΜΕ.
3. Να παράσχετε στη σχολική βία ειδησεογραφική κάλυψη που να προσφέρεται για εντυπωσιασμό.
4. Να αναφέρετε περιγραφές των ενεργειών βίας που έχουν να κάνουν με το πώς.
5. Να παρουσιάσετε την πράξη βίας ως μέσον για την επίτευξη συγκεκριμένων σκοπών.
6. Να «μεγαλοποιήσετε» το/τα άτομο/α που διέπραξε/αν τη βίαιη συμπεριφορά.
7. Να επικεντρωθείτε στα θετικά χαρακτηριστικά του θύτη.

Πηγή:

Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Εγχειρίδιο Για Τη Δημιουργία Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων στο Σχολείο

Κεφάλαιο 9, Οι Σχέσεις με τα ΜΜΕ, σελ. 255

*Brock E. Stephen, Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμέλεια Χατζηχρήστου Γ. Χρύση
Τυπωθήτω, 2005*

Πρωτόκολλο Ενημέρωσης-Διαχείρισης Κρίσεων στη ΔΜΕ

1. Κρίσιμο περιστατικό στο Σχολείο

2. Άμεση Ενημέρωση Διευθυντή Σχολείου

3. Αξιολόγηση κρισιμότητας από Διεύθυνση Σχολείου: τραυματισμοί, μεγάλης έκτασης βανδαλισμοί, παρατεταμένη κρίση, πιθανό ξέσπασμα νέου κύκλου βίας σοβαρής μορφής, σοβαρές απειλές, πιθανότητα διαρροής στα ΜΜΕ, πανικός μεγάλης έκτασης, μεγάλες συρράξεις, χρήση οπλισμού ή χρήση αντικειμένων με στόχο τον τραυματισμό, σεξουαλική κακοποίηση με προεκτάσεις, σοβαρές βλάβες ψυχολογικής μορφής με προεκτάσεις κ.ά.

3. Άμεση ενεργοποίηση του μηχανισμού διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο (βλέπε σχετικό οδηγό στο [www..... του ΥΠΠ](http://www.....του.ΥΠΠ))

4. Άμεση ενημέρωση του Επαρχιακού ΠΛΕ και οικείου Επιθεωρητή-Αξιολόγηση κρισιμότητας και Ανάλογα

5. Άμεση ενημέρωση του ΔΜΕ

6. Ενεργοποίηση των μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων της ΜΕ και του ΥΠΠ. Πρώτες οδηγίες προς το σχολείο. Ειδικά για τα ΜΜΕ η ευθύνη είναι αποκλειστικά της ΔΜΕ και του ΥΠΠ και όχι του σχολείου, εκτός και αν αποφασιστεί διαφορετικά.

7. Σύγκληση πολυθεματικής ομάδας με τη συμμετοχή της ομάδας κρίσεων της ΔΜΕ και εκπροσώπων της ΥΣΕΑ, ΥΕΨ και ΟΑΠ και οποιουδήποτε άλλου κριθεί αναγκαία η συμμετοχή. Εάν χρειάζεται, ζητείται η συνδρομή νομικής συμβουλής η οποία μπορεί να δοθεί από το Γραφείο του ΥπΠ ή τη Νομική Υπηρεσία που είναι ο νομικός σύμβουλος όλων των κρατικών υπηρεσιών.

8. Η πολυθεματική ομάδα καθοδηγεί την Ομάδα Κρίσεων της ΔΜΕ στη διαχείριση του περιστατικού με στόχο την άμεση φροντίδα των εμπλεκόμενων, τον έλεγχο της απειλής, τη στήριξη της σχολικής μονάδας και της κοινότητας, τη συνεργασία με την οικογένεια, τη σωστή ενημέρωση των ΜΜΕ, τον έλεγχο του πανικού και της φημολογίας, τη γρήγορη αποκατάσταση στην ομαλότητα.

9. Αξιολόγηση ανταπόκρισης στην κρίση και αναθεώρηση δράσης, εκεί που κρίνεται απαραίτητο.

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Βασικές Αρχές

- ▶ Το σχολικό σύστημα πρέπει να είναι προετοιμασμένο να ανταποκριθεί άμεσα οποτεδήποτε ένας/πολλοί μαθητής/τες εισέλθει/ουν σε κατάσταση κρίσης.
- ▶ Οτιδήποτε αντίθετο αυξάνει την πιθανότητα αρνητικής έκβασης και αυτό είναι επικίνδυνο.

Τι σημαίνει κατάσταση κρίσης

- ▶ Πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης
- ▶ Οι κρίσεις είναι γεγονότα που επαναπροσδιορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και τη θέση μας σε αυτόν.
- ▶ Τα άτομα που αντεπεξέρχονται επιτυχώς σε μια κρίση έχουν καταφέρει να αναπτύξουν νέες στρατηγικές αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων και έχουν εξελιχθεί σε ψυχολογικό επίπεδο.

Η παρέμβαση στην κρίση

Στόχοι:

- α. να προστατευθεί/ούν το/τα θύμα/τα από οποιονδήποτε, επιπλέον, στρεσογόνο παράγοντα.
- β. να βοηθήσουν το/τα θύμα/τα να οργανώσει/ουν και να κινητοποιήσει/ουν το δίκτυο υποστήριξης του (οικογένεια και κοινότητα).
- γ. να επιστρέψουν το θύμα σε ένα προ της κρίσης επίπεδο λειτουργίας.

Τριμερές μοντέλο παρέμβασης/πρόληψης

1. **Πρωτογενής πρόληψη/παρέμβαση:** Αποσκοπεί να προλάβει την είσοδο σε κατάσταση κρίσης. (Βλέπετε Σχέδιο Δράσης του Σχολείου για τη Βία και Παραβατικότητα, www....., ΥΠΠ).
2. **Δευτερογενής παρέμβαση/πρόληψη:** Παρέχεται αμέσως μετά την είσοδο στην κατάσταση της κρίσης, όταν ο κίνδυνος για αρνητικές εκβάσεις είναι μεγαλύτερος.
3. **Τριτογενής πρόληψη/παρέμβαση:** Αφορά την μακροπρόθεσμη φροντίδα που συχνά απαιτείται στις κρίσεις.

Σχέδιο Δράσης Διαχείρισης Κρίσεων

Στοιχεία τα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Δράσης:

1. Μια σειρά στόχων και σκοπών καθώς και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.
2. Μια σειρά αναγκαίων διαδικασιών και προγραμμάτων.
3. Διευκρίνιση ρόλων και καθηκόντων.
4. Συντονισμός, επόπτευση και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης.
5. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων

Απαραίτητη Δράση:

1. Καθορίζεται ΒΔ Συντονιστής Διαχείρισης Κρίσεων.
2. Το σχολείο εκπαιδεύεται στις έννοιες, στα είδη κρίσεων, στους τρόπους αντιμετώπισης, στα πρώιμα σημάδια πριν το ξέσπασμα κρίσης, στους τρόπους πρόληψης, στις συνέπειες καταστάσεων κρίσης (θεωρητικό/ερευνητικό υπόβαθρο).
3. Τα μέλη του σχολείου προετοιμάζονται και γνωρίζουν το Σχέδιο Δράσης (ΣΔ) και βρίσκονται σε ετοιμότητα.
4. Το σχολείο ετοιμάζει Σχέδιο Δράσης βάσει των βιβλιογραφικών ενδείξεων: στάδια/μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης, διαχείρισης.
5. Παρουσιάζεται το ΣΔ στον ΚΣ και δίνουμε αντίγραφα σε όλους.
6. Το σχολείο εξασκείται για να ακολουθήσει πιστά τις οδηγίες σε καταστάσεις κρίσης.
7. Το προσωπικό εκπαιδεύεται ετήσια στο ΣΔ το οποίο επικαιροποιείται αναλόγως.

Ο Υπεύθυνος Συντονιστής Διαχείρισης Κρίσεων του Σχολείου

A. Συντονίζει:

1. Την εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης Διαχείρισης Κρίσεων του σχολείου.
2. Την οργάνωση των ετήσιων εκπαιδεύσεων προς εκπαιδευτικούς και μαθητές.
3. Το έκτακτο περιστατικό κρίσης
 - I. Την ετοιμασία έκτακτου επί μέρους Σχεδίου Δράσης για συγκεκριμένη κρίση
 - II. Την ενεργοποίηση του μηχανισμού εκτέλεσης του Σχεδίου Δράσης. Χρησιμοποιεί και διανέμει το έκτακτο σχέδιο δράσης που περιλαμβάνει επικαιροποιημένα τηλέφωνα και ονόματα υπευθύνων αναγκαίων υπηρεσιών άμεσης ανάγκης (Νοσοκομείο, Αστυνομία, Πυροσβεστική, ΥΕΨ, ΥΨΥ, ΥΠΠ κλπ.)
 - III. Το χώρο συντονισμού των δράσεων
 - IV. Τις άμεσες δράσεις και ενέργειες όλων των εμπλεκομένων
 - V. Την εκτέλεση των οδηγιών προς τους υπεύθυνους που έχουν καθοριστεί για τη διαχείριση κρίσης
 - VI. Την πρόσθετη βοήθεια από ειδικούς και υπηρεσίες
 - VII. Τις συναντήσεις συντονισμού
4. Την άμεση αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης και έντασης

B. Ελέγχει:

- I. Τη γενική εκτέλεση του έργου
- II. Τα τελικά κείμενα ανακοινώσεων

Γ. Αξιολογεί μαζί με την υπόλοιπη ομάδα, την ολοκλήρωση του έργου και αναπροσαρμόζουν το Σχέδιο Δράσης Κρίσεων ανάλογα με τις ανάγκες βελτίωσης. Φροντίζει για τη στήριξη της Συντονιστικής Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων του Σχολείου

Ο Υπεύθυνος επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα

1. Οργανώνει όλες τις δράσεις επικοινωνίας με τους γονείς.
2. Έχει έτοιμο και σε τακτική βάση αναθεωρημένο τον κατάλογο ονομάτων, τηλεφώνων και διευθύνσεων των μαθητών, των γονέων και των κοινοτικών παραγόντων.
3. Οργανώνει τον τρόπο και το περιεχόμενο επικοινωνίας.

4. Έχει έτοιμη την ομάδα επικοινωνίας που θα τον βοηθήσει να εκτελέσει άμεσα το έργο. Το κάθε μέλος της ομάδας γνωρίζει με ποιους πρέπει να επικοινωνήσει.
5. Η ενημέρωση των γονέων και των φορέων της κοινότητας δε(ν) (είναι) γίνεται ποτέ με μηνύματα στον τηλεφωνητή, αλλά επιμένουμε μέχρι να μπορούμε να μιλήσουμε κατ' ιδίαν με το άτομο.
6. Καθορίζει το χώρο επικοινωνίας/τηλεφωνικό κέντρο και επιλαμβάνεται μαζί με την ομάδα του όλων των σχετικών της υπευθυνότητάς του, τηλεφωνημάτων.
7. Ετοιμάζει την οποιαδήποτε γραπτή ενημέρωση προς τους γονείς και την κοινότητα.
8. Αποφασίζει τον τρόπο και το είδος της διανομής της ενημέρωσης προς τους δέκτες επικοινωνίας.
9. Διευθετεί ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς και μέλη της κοινότητας σε χώρο εντός ή εκτός του σχολείου.
10. Έχει λάβει μέτρα ούτως ώστε στην περίπτωση αλλόγλωσσων γονιών να υπάρχει μεταφραστής.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Άμυνας

1. Εφαρμόζει το Σχέδιο Δράσης το οποίο ετοίμασε μαζί με την ομάδα του.
2. Καθορίζει τον τρόπο εκκένωσης των αιθουσών και του κτιρίου γενικότερα.
3. Καθορίζει τον τρόπο ασφάλειας των προσώπων εντός των αιθουσών σε περίπτωση αναγκαίου ή τυχαίου εγκλωβισμού τους.
4. Βεβαιώνεται σχετικά με την εκκένωση του κτιρίου.
5. Καθορίζει τρόπο εξόδου από το σχολείο όλων των μαθητών καθώς και του τρόπου διακίνησης των μαθητών προς ασφαλή χώρο εντός ή εκτός σχολείου.
6. Καθορίζει μαζί με τη υπόλοιπη ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων στο σχολείο τους κώδικες και τους τρόπους σήμανσης Έκτακτης Κατάστασης (αριθμός κτυπήματος κουδουνιού, σειρήνα, ανακοίνωση από τμήμα σε τμήμα, κώδικας SOS).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Σε περίπτωση κατάστασης Κρίσης

Ενημέρωση:

1. (Στους) Των εκπαιδευτικών σε έκτακτη συνεδρία.
2. (Στους) Των μαθητών, μέσα στο κάθε τμήμα με γραπτό σύντομο κείμενο το οποίο διαβάζει ο εκπαιδευτικός.
3. (Στους) Των γονιών: Ομάδα εκπαιδευτικών/ΒΔ που καθορίζονται και χρησιμοποιούν κοινό κείμενο.

Ετοιμασία υλικού: Ετοιμάζουμε, τυπώνουμε και διανέμουμε σε όλους τους εκπαιδευτικούς το Σχέδιο Διαχείρισης της κρίσης/κατάστασης.

Δράσεις στήριξης:

1. Προς τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς.
2. Ποιοι θα βοηθήσουν από τους εκπαιδευτικούς, από την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, από την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, από άλλες Υπηρεσίες.
3. Σε ποιους χώρους του σχολείου θα παρέχεται η στήριξη.
4. Η πρώτη στήριξη παρέχεται για τουλάχιστο μια εβδομάδα στο χώρο του σχολείου.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Σημαντικά σημεία για μείωση πανικού/βλάβης

1. Παραμείνετε ψύχραιμοι.
2. Απομακρύνετε το ακροατήριο.
3. Βάλτε άμεσα σε ενέργεια το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσης (ΣΔΚ).
4. Ενεργοποιήστε την Ομάδα ΔΚ.
5. Μάθετε τα γεγονότα και να αναφέρεστε μόνο σε αυτά.
6. Ενημερώστε προσεκτικά για το τι συνέβηκε και τις δράσεις του σχολείου για να μειωθεί η φημολογία/κινδυνολογία.
7. Ζητήστε από όλους να συμμορφωθούν στον τρόπο ψύχραιμης και αντικειμενικής ενημέρωσης/επικοινωνίας.
8. Αποφασίστε ως Δ/νση και ΚΣ τι θα λέτε δημόσια και κυρίως ποιος θα μιλά στα ΜΜΕ εκ μέρους του σχολείου.
9. Ζητήστε άμεσα βοήθεια από ΥΠΠ, Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης, ΥΕΨ, ΥΣΕΑ.

Καθορισμός Ομάδας Διαχείρισης Κρίσης του σχολείου (ιδανικό είναι τα άτομα να έχουν προκαθοριστεί από την αρχή της σχολικής χρονιάς)

Καθορισμός αρμοδιότητας/ ρόλου του καθενός:

- ▶ Συντονιστής
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με Αστυνομία/ Νοσοκομείο (γρήγορη/ επικαιροποιημένη λίστα τηλεφώνων)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με μαθητές (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με εκπαιδευτικούς (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά και αργότερα του γεγονότος
- ▶ Άτομο επικοινωνίας με ΜΜΕ
- ▶ Διευθυντής-το άτομο επικοινωνίας με ΥΠ

Η επικοινωνία σε κατάσταση κρίσης

1. Ενημερώνουμε σύντομα και δομημένα με ακριβή αναφορά όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
2. Η μη έγκαιρη ενημέρωση είναι πιθανόν, εκτός της ενίσχυσης των φημών, να δημιουργήσει αχρείαστες εντάσεις και να πυροδοτήσει νέα επεισόδια

▶ Ενημέρωση Εκπαιδευτικών

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των εκπαιδευτικών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης με ενημέρωση για το γεγονός και οδηγίες
2. Οργανώνει και κάνει καταμερισμό εργασιών στους εκπαιδευτικούς
3. Παρακολουθεί την πιστή εκτέλεση των οδηγιών
4. Ενημερώνεται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς για οτιδήποτε σχετικό

► **Ενημέρωση των μαθητών**

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των μαθητών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης με ενημέρωση για το γεγονός και οδηγίες. Ζητήστε από τους μαθητές να μην χρησιμοποιήσουν τα μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για διάδοση πληροφοριών και εξηγήστε το πόσο καταστροφικό /βλαβερό μπορεί να είναι.
2. Ενεργοποιεί ομάδα (ΒΔ, ΥΤ, ή διαθέσιμους εκπαιδευτικούς) για πληροφόρηση των μαθητών από τμήμα σε τμήμα (μην κάνετε ανακοινώσεις σε κοινή συγκέντρωση) και για οργανωμένη εκκένωση των τμημάτων, αν χρειάζεται.
3. Η ενημέρωση των μαθητών να γίνει, όσο το δυνατό, ταυτόχρονα.

► **Ενημέρωση Γονέων**

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης γονιών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης με ενημέρωση για το γεγονός και δράσεις του σχολείου.
2. Οργανώνει τον τρόπο ενημέρωσης (επιστολή μέσω του κάθε μαθητή, τηλ. επικοινωνία, sms (χρειάζεται προσοχή), οργανωμένη συνάντηση στο σχολείο ή αλλού).
3. Κατανέμει εργασίες σε ομάδα εκπαιδευτικών για γρήγορη ενημέρωση των γονιών.

Σε περίπτωση ανάγκης εκκένωσης του σχολείου

Ο Υπεύθυνος εκκένωσης του σχολείου φροντίζει για:

1. Τον τρόπο εκκένωσης του σχολείου (π.χ. με το κουδούνι, με έτοιμη ανακοίνωση/οδηγίες από τμήμα σε τμήμα από ΒΔ ή ΥΤ)
2. Σε ποιο χρόνο; (π.χ. άμεσα ή αργότερα μέσα στη μέρα).
3. Τα μέτρα μείωσης πανικού (καλή οργάνωση, προετοιμασία και ψυχραιμία).
4. Την ετοιμότητα για τις πιθανές αντιδράσεις
5. Την Ενημέρωση Γονιών

Ενημέρωση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας

Ο Υπεύθυνος Πληροφοριών/Επικοινωνίας και ΜΜΕ

1. Είναι ο μόνος που έχει επικοινωνία με τα ΜΜΕ εκ μέρους του σχολείου
2. Σε όλες τις επικοινωνίες ακολουθεί τις πρόνοιες του Νόμου περί Προσωπικών Δεδομένων και της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
3. Καθορίζει το πλάνο ενημέρωσης και επικοινωνίας
4. Δίνει οδηγίες για τον τρόπο, το είδος και το βαθμό ενημέρωσης
5. Συντονίζεται με το Διευθυντή/τρια του σχολείου και ετοιμάζει τα κείμενα ανακοινώσεων
 - i. Για τα τμήματα
 - ii. Τους γονείς
 - iii. Την κοινότητα
 - iv. Τα ΜΜΕ
 - v. Το ΥΠΠ (ετοιμασία επιστολών σε συνεννόηση με το Δ/ντή/τρια)
6. Παρουσιάζεται στα ΜΜΕ μετά από συνεννόηση με το Δ/ντή/τρια

Στήριξη μετά την Κρίση

Ο Υπεύθυνος οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά και αργότερα του γεγονότος:

1. Αξιολογεί άμεσα τις ψυχολογικές ανάγκες στήριξης των μαθητών, των εκπαιδευτικών, των γονιών και της κοινότητας μετά από περιστατικό κρίσης.
2. Οργανώνει το πλάνο στήριξης αμέσως μετά το επεισόδιο και την ακόλουθη εβδομάδα/εβδομάδες.
3. Καλεί υπηρεσίες στήριξης στο σχολείο (ΥΣΕΑ, ΥΕΨ, ΥΨΥΠΕ, ΥΨΥ, ΥΚΕ κ.ά.) και οργανώνει μαζί τους τις ομάδες στήριξης οι οποίες μπαίνουν σε άμεση εφαρμογή.
4. Αξιολογεί μαζί με τους ειδικούς, το επίπεδο των ψυχοσυναισθηματικών αναγκών την εκάστοτε στιγμή, το τραυματικό και μετατραυματικό στρες και προχωρούν σε ανάλογη φροντίδα (άμεση στήριξη περιπτώσεων, ατομική συμβουλευτική, παραπομπή σε θεραπευτικές δομές).
5. Οργανώνει εκπαιδεύσεις γύρω από θέματα ψυχολογικών αναγκών μετά από κρίση.
6. Εντοπίζει και ετοιμάζει το/τους χώρο/ους παροχής στήριξης.
7. Οργανώνει τακτικές συντονιστικές συναντήσεις με τους ειδικούς και άλλο προσωπικό του σχολείου κατά τη διάρκεια της αντιμετώπισης της κατάστασης, αλλά και αργότερα.

ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

ΠΡΟΛΗΨΗ-Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Πρόληψη:

- ▶ Στοχευμένη εφημέρευση. Κινούμαστε διακριτικά κοντά και μαζί με τους μαθητές. Είμαστε σε μικρές ομάδες στα σημεία πιθανών χώρων έντασης και συμπλοκής (αυλή, κυλικείο, κερκίδες, απόμερους χώρους). Μεταφορά κινητού και σφυρίχτρας.
 - Μάθετε να εντοπίζετε τα πρώιμα σημάδια:
 - Φήμες
 - Συσπείρωση ομάδων
 - Συγκέντρωση σε απόμερους χώρους του σχολείου
 - Προηγούμενη ένταση σε τάξη ή στην αυλή
 - Σφιγμένα πρόσωπα, σφιγμένες γροθιές
 - Έντονο, βλοσυρό ή οργισμένο βλέμμα
 - Αδυναμία υπακοής-επικέντρωση με στόχο την επίθεση
 - Αλλαγή και έντονη κινητικότητα προς συγκεκριμένη κατεύθυνση ή γύρω από το κτίριο του σχολείου

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Αντιδράστε δομημένα στα πρώτα σημάδια:

1. Ειδοποιήστε τον Διευθυντή και εφημερεύοντα, οι οποίοι ενεργοποιούν το μηχανισμό άμεσης αντίδρασης, δηλαδή την έκτακτη παρουσία και εφημέρευση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού.
2. Καθορισμένο άτομο είναι σε ετοιμότητα να καλέσει την Αστυνομία.

3. Καθορισμένα/εκπαιδευμένα άτομα προσεγγίζουν άμεσα και προσεκτικά τους μαθητές που παρουσιάζουν ένταση.
4. Εφαρμόζουν το μοντέλο παρέμβασης των 5 βημάτων: Ακρόαση, Ενσυναίσθηση, Δέσιμο, Εμπιστοσύνη, Οδηγία τα σχολεία λαμβάνουν σχετική εκπαίδευση από την ΟΑΠ/ΥΕΨ/ΥΣΕΑ κλπ.).

Άμεσες ενέργειες:

Ενημερώστε το καθορισμένο άτομο για την ενεργοποίηση του μηχανισμού διαχείρισης κρίσης.

- ▶ Άμεση παρουσία όλου του προσωπικού σε όλους τους χώρους του σχολείου
- ▶ Κτύπημα κουδουνιού για να μπουν οι μαθητές στην τάξη. Όλοι οι διδάσκοντες της επόμενης περιόδου προσέρχονται στην αυλή και οδηγούν τους μαθητές στην τάξη τους
- ▶ Καθορισμένος αριθμός προσωπικού απομακρύνει το ακροατήριο.
- ▶ Καθορισμένος αριθμός προσωπικού προσπαθεί να διαλύσει τον καυγά χωρίς να μπει ανάμεσα στους μαθητές.
- ▶ Αν χρειάζεται, και νοούμενου ότι επιλέξετε να παρέμβετε στο χωρισμό των συγκρουόμενων, μην μπείτε ανάμεσα στους μαθητές γιατί πιθανόν να σας κτυπήσουν κατά λάθος πάνω στο μένος της συμπλοκής.
- ▶ Τραβήξτε τους εμπλεκόμενους μαθητές από την μέση τους προς τα πίσω. Μην το κάνετε μόνοι σας, αλλά με τη βοήθεια άλλων εκπαιδευτικών που θα συγκρατήσουν τον απέναντι μαθητή.
- ▶ Μη ζητήσετε από μαθητές να τους χωρίσουν γιατί μπορεί να τραυματιστούν! Δεν είναι ευθύνη των μαθητών να χωρίσουν μαθητές που έχουν πιαστεί στα χέρια.

Φροντίδα στο μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση

- ▶ Αφού χωρίσετε τους μαθητές, πάρτε τους αμέσως σε διαφορετικά μέρη.
- ▶ Φροντίστε τους αν είναι τραυματισμένοι.
- ▶ Μην τους επιτεθείτε, μην τους ανακρίνετε, μην τους απειλήσετε με τιμωρία-δεν είναι η ώρα για αυτό το θέμα.
- ▶ Όλες οι προσπάθειές σας να έχουν (κατευθύνονται στο) στόχο να τους ηρεμήσετε. Δώστε τους νερό, μιλήστε τους ψύχραιμα, ήρεμα, σταθερά, με συμπόνια. Εκείνη τη στιγμή χρειάζεται να τους βοηθήσετε να κατεβάσουν την ένταση και είναι ο μόνος τρόπος για να το πετύχετε.
- ▶ Φροντίδα στο μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση.
- ▶ Μην τους βάλετε να επιλύσουν τη διαφορά τους, μην καλέσετε τους γονείς τους για να λύσουν τη διαφορά.
- ▶ Οι γονείς να έρθουν αν υπάρχει λόγος τραυματισμού ή για να πάρουν το μαθητή στο σπίτι.
- ▶ Ενδείκνυται όταν η ένταση του μαθητή δε μειώνεται και είναι πολύ αναστατωμένος να πάει με τους γονείς/κηδεμόνες στο σπίτι του για τουλάχιστο το υπόλοιπο της μέρας.

Ευθύνη των μαθητών/θεατών

Ευθύνη των μαθητών-θεατών είναι να μην ενισχύουν ή να εξωθούν άλλους μαθητές σε χειροδικίες, κοροϊδίες, καυγάδες, εκδικήσεις και αντεκδικήσεις.

Επίσης έχουν ευθύνη:

- ▶ Αν δεν υπακούσουν στις εντολές σας για απομάκρυνση, αν παραμείνουν ως θεατές, ή αν ήταν θεατές σε καυγά και δεν έτρεξαν να ειδοποιήσουν τους εκπαιδευτικούς για βοήθεια.
- ▶ Αν γνώριζαν ότι επρόκειτο να γίνει καυγάς και δεν ενημέρωσαν το σχολείο.
- ▶ Αν κάλεσαν εξωσχολικούς στο σχολείο, για οποιοδήποτε λόγο και κυρίως για να εμπλακούν σε καυγά, επίθεση ή απειλή εκ μέρους τους.

Η Διαχείριση της επόμενης μέρας

1. Διερεύνηση (πλήρης διερεύνηση περιστατικού, συλλογή μαρτυριών, καταγραφή γεγονότων).
2. Προληπτικές ενέργειες για την αποφυγή επέκτασης και διόγκωσης του προβλήματος (διάγνωση επικινδυνότητας υποτροπής και μέτρα πρόληψης π.χ. εντοπισμός ευάλωτων ομάδων μαθητών και συνεργασία ΣΕΑ και ΕΨ, περιορισμός της φημολογίας).

Διαχείριση των εμπλεκομένων σε περιστατικό σύγκρουσης-

Η διαχείριση γίνεται την επόμενη μέρα

- ▶ Επίλυση διαφοράς με στόχο τη μείωση της έντασης και της πιθανότητας επανάληψης σύγκρουσης/συμπλοκής:
- ▶ Καλέστε τον κάθε μαθητή ξεχωριστά.
- ▶ Ακολουθήστε τη μεθοδευμένη επικοινωνία επανόρθωσης με τα 6 βήματα:
 - Αφήγηση Ιστορίας-Πες μου τι έγινε;
 - Νοητική επεξεργασία των προβλημάτων-Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν με αυτή τη σύγκρουση;
 - Συναισθηματική επεξεργασία-Πώς αισθάνεσαι με αυτό που έγινε;,,
 - Ενδυνάμωση-Ανάληψη ευθύνης- Τι προτείνεις για την επίλυση του προβλήματος; Ποιες συνέπειες έχεις να αντιμετωπίσεις από το σχολείο;
 - Ενδυνάμωση-Στήριξη- Πώς μπορεί το σχολείο να σε βοηθήσει για να μην δημιουργηθεί ξανά πρόβλημα;

Διαχείριση της συνέπειας μετά από σύγκρουση-

Γίνεται δύο μέρες μετά, αλλά όχι περισσότερο από μια εβδομάδα

- ▶ Όταν ο στόχος είναι να επιβάλετε τιμωρία μην το κάνετε την ίδια μέρα, αλλά ούτε και την επόμενη.
- ▶ Αυτό να γίνει 2 μέρες μετά από το επεισόδιο, εκτός και αν οι μαθητές θα παραπεμφθούν στο πειθαρχικό.
- ▶ Στις δύο μέρες καλέστε το μαθητή και αφού καθίσει μπορείτε να του πείτε την ποινή που του επιβλήθηκε και τους λόγους της απόφασής σας.
- ▶ Αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε την επανορθωτική δικαιοσύνη τότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις τεχνικές της Διαμεσολάβησης και να επιχειρήσετε οι μαθητές να επιλύσουν τη μεταξύ τους σύγκρουση, να επιλέξουν τον τρόπο επανόρθωσης/διόρθωσης και να δεσμευτούν στη μη επανάληψη οποιασδήποτε μορφής επιθετικότητας μεταξύ τους. Σχετικά υπογράφουν συμβόλαιο.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ-

ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ

Προετοιμασία των δύο μερών: ενημέρωση για τη διαδικασία και τους κανόνες, στοχοθέτηση, εξασφάλιση συναίνεσης

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

- ▶ Εισαγωγή / Κανόνες
- ▶ Τι έγινε; α. “Παρακαλώ, πείτε μας τι έγινε.”, β. “Ποιος θέλει να ξεκινήσει πρώτος;”, γ. “Είναι εντάξει μαζί σου;”
- ▶ Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν;
- ▶ Πώς αισθανθήκατε με αυτά που έγιναν;
- ▶ Τι προτείνετε;
 - ▶ Ποιες είναι οι πιθανές λύσεις; Ποιοι τρόποι υπάρχουν για να βγείτε και οι δύο κερδισμένοι από αυτή την κατάσταση; Ποια είναι τα υπέρ και τα κατά στη λύση που επιλέξατε; Ποια λύση προτιμάτε;
- ▶ Πώς θα το εφαρμόσετε;
- ▶ Συμφωνία / Επιβράβευση

Ατομικές συναντήσεις εάν χρειαστεί

Μερικές φορές παρουσιάζονται αδιέξοδα κατά τη διαμεσολάβηση. Είναι χρήσιμο να διακόψουμε και να έχουμε ξεχωριστές συναντήσεις και με τα δύο μέρη.

Εξωσχολικοί και Διαχείριση Συμπλοκών/Επιθέσεων

- ▶ Εξωσχολικοί-οποιοσδήποτε μπαίνει στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του
- Προληπτικά:
- ▶ Όπου είναι εφικτό να προστατεύονται οι χώροι με κιγκλιδώματα/περιφράξεις.
 - ▶ Να ελέγχονται οι είσοδοι/έξοδοι του σχολείου.
 - ▶ Πλήρης εφαρμογή της εφημέρευσης.
 - ▶ Χρήση κινητού τηλεφώνου για άμεση βοήθεια (από άλλους εκπαιδευτικούς με δομημένο σχέδιο/τρόπο αντίδρασης ή από την Αστυνομία αν χρειάζεται).
 - ▶ Γνώση όσο το δυνατό των ονομάτων των μαθητών μας.
 - ▶ Εξωσχολικοί-οποιοσδήποτε εισέρχεται στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του

Εάν εισέλθουν εξωσχολικοί στο σχολείο χωρίς επιθετική συμπεριφορά:

- ▶ Προσεγγίστε τους εξωσχολικούς με ήρεμο, σταθερό και ευγενικό τόνο, ρωτήστε το όνομά τους και γιατί βρίσκονται στο σχολείο. Εξηγήστε τους ότι απαγορεύεται και ζητήστε τους να αποχωρήσουν. Μην απαντήσετε σε οποιοδήποτε εριστικό σχόλιο.
- ▶ Ζητήστε σταθερά και ήρεμα από τους μαθητές να πάνε στις τάξεις τους: «Παιδιά, σας παρακαλώ, πηγαίνετε στις τάξεις σας!»
- ▶ Να επαναλαμβάνετε σταθερά χωρίς να χάσετε την ψυχραιμία σας την ίδια οδηγία χωρίς οργή μέχρι οι μαθητές να ακολουθήσουν τις υποδείξεις σας.
- ▶ Μην ανταποκρίνεστε σε προκλητικά σχόλια από οποιονδήποτε.
- ▶ Μην τους απειλήσετε! Η κατάσταση μπορεί να γίνει πολύ εκρηκτική και επικίνδυνη.

- ▶ Εξωσχολικοί-οποιοσδήποτε μπαίνει στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του
- ▶ Μην τους επιθεείτε λεκτικά ή σωματικά! Η κατάσταση μπορεί να βγει εκτός ελέγχου για εσάς, τους μαθητές σας, για εκείνους.
- ▶ Είναι λιγότερο ζημιογόνο να έρθουν εξωσχολικοί, παρά να γίνει συμπλοκή για να φύγουν.
- ▶ Να θυμάστε ότι οι εξωσχολικοί έχουν το προβάδισμα της ανωνυμίας τους και την πιθανότητα ασυνέπειας/ατιμωρησίας στις πράξεις τους.
- ▶ Στους εξωσχολικούς μιλήστε ήρεμα και σταθερά και ζητήστε τους με καλό τρόπο να φύγουν. Χρησιμοποιήστε το χαμόγελο και το προσεκτικό χιούμορ. Είναι πιο εύκολο να υπακούσουν, αν χαλαρώσουν μαζί σας, παρά να σας νιώσουν επιθετικούς.
- ▶ Συνοδέψτε τους χωρίς να τους αγγίζετε μέχρι την έξοδο του σχολείου.
- ▶ Ευχαριστήστε τους που συνεργάστηκαν.
- ▶ Εξωσχολικοί και συμπλοκή
- ▶ Χρησιμοποιήστε το κινητό τηλέφωνό σας και καλέστε τον εφημερεύοντα για να κληθεί η αστυνομία.
- ▶ Ακολουθήστε τα βήματα του Σχεδίου Δράσης στη Διαχείριση Κρίσεων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ-ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Βασικές Αρχές

Τα μεγαλύτερα προβλήματα στη συμπεριφορά αφορούν στον αρνητικό επηρεασμό δύο καθοριστικών τομέων στη ζωή του ατόμου:

- ▶ Στην ανάγκη του να αγαπιέται
- ▶ Στην ανάγκη του να έχει αξία

Η απάντηση στην επίλυση προβλημάτων συμπεριφοράς αφορά σε δράσεις αποκατάστασης της βλάβης σε αυτούς τους δύο τομείς, δηλαδή:

1. Σε δράσεις/μέτρα που θα δώσουν την αίσθηση στο μαθητή ότι είναι αποδεχτός και ότι περιβάλλεται από γνήσια/αυθεντική αγάπη και ενδιαφέρον.
2. Σε δράσεις/μέτρα που θα του δώσουν υπόσταση και αξία.

**ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟΙ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΟΡΘΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΝΑ ΑΝΑΚΤΗΣΕΤΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΑΣ,
ΚΥΡΙΩΣ ΑΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΑΡΓΑΣΙΜΟΙ, ΚΑΙ
ΝΑ ΑΥΞΗΣΕΤΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΑΣ:**

- ▶ Ζητήστε τη βοήθειά του
- ▶ Ζητήστε την άποψή του για ένα θέμα
- ▶ Ζητήστε τη συμβουλή του για ένα θέμα
- ▶ Δώστε του υπευθυνότητα
- ▶ Πέστε του να σας μιλήσει για εκείνον
- ▶ Μάθετε τα ταλέντα του
- ▶ Μάθετε τα ενδιαφέροντά του
- ▶ Ρωτήστε αν υπάρχει κάτι που τώρα τον δυσκολεύει στο σχολείο/στη ζωή του
- ▶ Μην τον κρίνετε αρνητικά
- ▶ Μην του δείχνετε ότι τα ξέρετε όλα

- ▶ Μην τον διορθώνετε στο κάθε τι
- ▶ Ακούστε περισσότερο και μιλάτε λιγότερο
- ▶ Κάντε περιλήψεις
- ▶ Ρωτήστε πληροφορίες/διευκρινίσεις
- ▶ Δώστε την προσοχή σας 100%
- ▶ Κοιτάζετε τον
- ▶ Χρησιμοποιήστε τα μη λεκτικά μηνύματα για να του δείξετε ότι τον προσέχετε: χαμόγελο, γυρτό κεφάλι, λίγο προς τα μπροστά, χέρια – παλάμες ανοικτά, άνετο ύφος και στάση σώματος)
- ▶ Όταν τον θέλετε για να μιλήσετε πείτε του ότι τον θέλετε για μόνο δύο λεπτά
- ▶ Κάντε κάτι για τον ίδιο
- ▶ Χρησιμοποιήστε το χρόνο προς όφελός σας

Πώς να πείσετε τον μαθητή - Αποτελεσματικές τεχνικές διαπραγμάτευσης

Επίλυση: αποδοχή/αξία/όριο

- ▶ Να προσέρχεστε στην τάξη όσο πιο νωρίς γίνεται και κυρίως πριν τους μαθητές σας.
- ▶ Καλωσορίστε τους με το όνομά τους ενώ (όπως) μπαίνουν στην τάξη.
- ▶ Δώστε μικρές επιβραβεύσεις ενώ εισέρχονται στην τάξη (χαμόγελο, θετικά σχόλια).
- ▶ Μπαίνοντας στην τάξη μην ξεκινήσετε το μάθημα μέχρι οι μαθητές να υπακούσουν σε αυτά που τους έχετε ήδη διδάξει ως κώδικα συμπεριφοράς.
- ▶ Στην τάξη να κάνετε μόνο γενικές αναφορές/παρατηρήσεις για υπενθύμιση των κανόνων
- ▶ .Ατομική Διαχείριση του μαθητή

Συζήτηση μόνο με το μαθητή χωρίς ακροατήριο

- ▶ Αναφορά στα γεγονότα και μόνο σε αυτά. Ποτέ μειωτικά σχόλια - δεν έχουν αποτέλεσμα, αντίθετα θα κάνουν το μαθητή συγκρουσιακό.
 - ▶ «Σήμερα καθόσουν στην τάξη χωρίς να συμμετέχεις ή να βγάλεις τα βιβλία σου.»
- ▶ Ακρόαση.
- ▶ Χρήση παύσεων, σιωπής, περίληψης.
- ▶ Χρήση επιλογών: Τι προτείνεις; Ζητήστε την άποψή του (Με αυτό τον τρόπο του ενισχύετε την αξία και την υπευθυνότητα).
 - ▶ Αν οπωσδήποτε κάτι πρέπει να επιλυθεί άμεσα ρωτήστε το μαθητή τι προτείνει για να διορθωθεί η κατάσταση ή δώστε του εσείς επιλογές.
- ▶ Αν ο μαθητής δεν είναι έτοιμος, πείτε του να σκεφτεί αυτά που του είπατε και ενημερώστε τον ότι θα τον φωνάξετε σε δυο μέρες για να σας πει τι εισηγείται.

Παράδειγμα επικοινωνίας/διαχείρισης

1. (Μιλήστε με γεγονότα): “Μαρία σήμερα στο μάθημα, μιλούσες πολλές φορές με τη διπλανή σου” (κάντε μικρή παύση)
2. Η Μαρία απαντά. Εάν απολογηθεί/κατανοήσει το λάθος, ευχαριστήστε την και αφήστε την να φύγει. Την επόμενη φορά, εάν δεν παρουσιάσει πρόβλημα στη συμπεριφορά, επιβραβεύστε την.
3. Εάν είναι προκλητική, λ.χ. λέει:
4. “Μα τι έκανα πάλι, κυρία; Μόνο σε μένα κάνεις παρατήρηση!”, ΜΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΛΗΣΗ και μην μπίτε σε αντιπαραθετικό διάλογο.
5. Απαντήστε ήρεμα και σταθερά με τον εξής τρόπο:

6. «Αυτό που συμβαίνει στην τάξη με δυσκολεύει να κάνω το μάθημα και με στεναχωρεί γιατί δε θέλω να κάνω συνεχώς παρατηρήσεις.» (κάντε μικρή παύση) και κλείστε τη συζήτηση με το εξής:

7. «Αυτή η κατάσταση πρέπει να σταματήσει. Θέλω να σκεφτείς ποιες λύσεις θα μου προτείνεις για να λύσουμε το πρόβλημα. Θα σου δώσω μια-δύο μέρες να σκεφτείς, να σκεφτώ και εγώ και θα σε φωνάξω να κουβεντιάσουμε».

► **Μετά από 2 μέρες, αλλά όχι πάνω από 5**

Εκπαιδευτικός-«Μαρία σε ευχαριστώ που ήρθες» (μικρή παύση)

Εκπαιδευτικός-«Ο στόχος μας σήμερα είναι να λύσουμε το πρόβλημα που δημιουργήθηκε την προηγούμενη φορά» (μικρή παύση)

Εκπαιδευτικός-«Πες μου, τι προτείνεις;»

Αφήστε την να μιλήσει και βοηθήστε την να καταλήξει σε μια απαρίθμηση των εισηγήσεών της. Ακούστε με ψυχραιμία, ακόμη και (σε) αυτά που μπορεί να είναι παράλογα. Μην αντικρούετε, μη σχολιάζετε. Κάνετε μικρή περίληψη.

Απαριθμήστε τις δικές σας εισηγήσεις.

Αξιολογήστε μαζί τα υπέρ και τα κατά.

Επιλέξτε την καλύτερη λύση.

Ρωτήστε τη μαθήτριά τι χρειάζεται από εσάς ή το σχολείο για να πετύχει αυτή η επιλογή λύσης.

Ευχαριστήστε την για την προσπάθεια που κατέβαλε.

Στο μέλλον να παρατηρείτε προσεκτικά τη συμπεριφορά της και να την ενισχύετε θετικά (επιβράβευση) με αφορμή την τήρηση της συμφωνίας.

Στάδια στη διαχείριση όταν ο μαθητής μοιράζεται μαζί μας ένα πρόβλημα και αποζητά τη βοήθειά μας για την επίλυση (ακούμε προσεκτικά, χωρίς να διακόπτουμε και χωρίς να δίνουμε εμείς τη λύση στο πρόβλημα):

1^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: «Πες μου, τι έγινε;»

2^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΛΟΓΙΖΟΜΑΙ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό : "Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν μετά από αυτή την κατάσταση;"

3^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΗΡΕΜΩ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: "Πώς αισθάνεσαι για αυτό που έγινε;"

Στάδια στη διαχείριση όταν ο μαθητής μοιράζεται μαζί μας ένα πρόβλημα και αποζητά τη βοήθειά μας για την επίλυση

4^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΡΧΙΖΩ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΤΟ ΟΦΕΛΟΣ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: «Τι προτείνεις για να λυθεί το πρόβλημα;»

5^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό: «Πώς μπορώ να σε βοηθήσω εγώ να εφαρμόσεις αυτά που σκέφτηκες;»

ή
«Τι βοήθεια χρειάζεσαι από το σχολείο;»

ή
«Τι βοήθεια χρειάζεσαι για να πετύχεις;»

Όταν ξεσπά κρίση στην τάξη

Όταν ο μαθητής γίνεται επιθετικός-αναγκαία πρώτα μέτρα:

- ▶ Η διαχείριση της δύσκολης συμπεριφοράς δε γίνεται μπροστά από ακροατήριο.

ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.

- ▶ Η καλή διαχείριση του τμήματος αφορά στον καταρτισμό ρεαλιστικού Σχεδίου Δράσης και
 1. Στην ετοιμότητα και εφαρμογή πλάνου καθημερινής διαχείρισης: 45 λεπτά μάθημα χωρίς διακοπές για προσωπικές παρατηρήσεις, γενικές σύντομες υπενθυμίσεις, γρήγορη επαναφορά στο μάθημα, διαχείριση μαθητή μόνου του μετά το μάθημα για 2 λεπτά και στις αμέσως επόμενες δύο μέρες για μεγαλύτερα θέματα επανόρθωσης/αποκατάστασης.
 2. Στην ετοιμότητα διαχείρισης κατάστασης κρίσης: Ψυχραιμία, ήρεμος και σταθερός τόνος, σύντομες οδηγίες, απομάκρυνση ακροατηρίου, χρήση των μικρών ονομάτων, κάλεσμα σε βοήθεια, διατήρηση (όσο το δυνατό) της ασφάλειας. Μην μπείτε ανάμεσα στους μαθητές αν πιαστούν στα χέρια. Μην απειλείτε, μην προκαλείτε.

Επιθετικός μαθητής στην τάξη

- ▶ Εντοπίστε τα πρώιμα σημάδια πριν εξελιχθεί το περιστατικό σε κρίση: ένταση, ύφος, στάση, τρόπος και επιλογή καθίσματος.
- ▶ Επιλέξτε να μην μπείτε σε διάλογο με το μαθητή.
- ▶ Αφήστε τον να καθίσει ήσυχα στη θέση του για όλο το μάθημα.

Εάν ενοχλεί:

1. Υπενθυμίστε (προς) όλη την τάξη ότι δε μιλούμε και δε διακόπτουμε.
2. Βάλτε τους αμέσως δραστηριότητα και κυκλοφορήστε ανάμεσά τους, όταν φτάσετε κοντά του χαμογελάστε του ή αγγίξτε τον απαλά στον ώμο
ή
3. Συνεχίστε το συντομότερο το μάθημα.
4. Εάν συνεχίζει, μιλήστε του ήρεμα και σταθερά: “Αντρέα μου γρήγορα πίσω στο μάθημά μας”, κάντε μικρή παύση με σοβαρότητα και συνεχίστε αμέσως το μάθημά σας.
5. Διαχειριστείτε το μαθητή στο τέλος, όχι μπροστά σε ακροατήριο, σύμφωνα με τις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές.

Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

- Μείνετε ήρεμοι!! Συμβαίνει και στα καλύτερα σπίτια!
- Προετοιμάστε τον εαυτό σας ότι μπορεί να σας συμβεί μια μέρα και είναι καλύτερα να γνωρίζετε τι θα κάνετε. Παίξτε το σενάριο και τη διαχείρισή σας κάποιες φορές στο μυαλό σας.
- Να θυμάστε ότι η ζωή επανέρχεται στους κανονικούς της ρυθμούς μετά από μια κρίση. Επίσης ότι μια κρίση στην τάξη μπορεί να μη σας συμβεί ποτέ, ή το πολύ μια-δυο φορές.

- Όσο περισσότερο διατηρήσετε την ψυχραιμία σας και δράσετε άμεσα, τόσο μειώνεται η πιθανότητα ζημιάς/βλάβης.
- Μην προκαλείτε το μαθητή εάν η σύγκρουση είναι μεταξύ σας.
- Μην τον απειλείτε και μην λειτουργήσετε στο επίπεδο ενός εφήβου.
- Είστε ο ενήλικας εκπαιδευτικός και αποτελείτε παράδειγμα προς μίμηση και η συμπεριφορά σας πρέπει να έχει όλα τα στοιχεία του κώδικα παιδαγωγικής συμπεριφοράς στο σχολείο.
- Μην κάνετε κάτι για το οποίο θα ντρέπεστε αργότερα ή κάτι για το οποίο πρέπει να απολογηθείτε. Σίγουρα είμαστε άνθρωποι και κάποια μικρολαθάρια στο χώρο του σχολείου επιτρέπονται.
- Σε γενικές γραμμές στις καταστάσεις κρίσης/ψηλής έντασης τα λάθη μπορεί να είναι καταστροφικά.

ΑΜΕΣΗ ΔΡΑΣΗ/ΒΟΗΘΕΙΑ

- ▶ Ζητήστε από μαθητή να τρέξει στη διπλανή τάξη για βοήθεια από τον εκπαιδευτικό, μετά να τρέξει στον εφημερεύοντα ΒΔ.
- ▶ Ζητήστε από όλους τους μαθητές να εκκενώσουν άμεσα την αίθουσα.
- ▶ Σταθείτε σε ασφαλές σημείο μέχρι να έρθει βοήθεια.
- ▶ Ενώ περιμένετε να λέτε με δυνατή, σταθερή και έντονη φωνή: “Μάριε, Κώστα σταματήστε!! Έρχεται βοήθεια!!”, «Σταματήστε, Μάριε, Κώστα!!» «Σταματήστε!»
- ▶ Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη
- ▶ Μην μπείτε ανάμεσά τους.
- ▶ Μην βάλετε μαθητές να μπουκώσουν ανάμεσά τους για να τους χωρίσουν.
- ▶ Φύγετε οποιαδήποτε επικίνδυνα αντικείμενα.
- ▶ Μόλις έρθει βοήθεια, εάν επιλέξετε να τους χωρίσετε, τραβήξτε τους από τη μέση πίσω.
- ▶ Πάρτε τους σε ξεχωριστούς χώρους.
- ▶ Ακολουθήστε την προαναφερόμενη διαδικασία διαχείρισης μαθητών σε έξαλλη/επιθετική κατάσταση.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης:

- ▶ Οι μαθητές έχουν ανάγκη παροχής ασφάλειας για αυτό αναμένουν να δουν τους εκπαιδευτικούς να διαχειρίζονται την κατάσταση ψύχραιμα και οργανωμένα χωρίς πανικό και υστερία.
- ▶ Παρέχουμε δομημένες, ειλικρινείς και αντικειμενικές πληροφορίες στους μαθητές.
- ▶ Επιτρέπουμε την έκφραση συναισθημάτων, δε μειώνουμε, δε υποτιμούμε, δε διακόπτουμε και δε βιαζόμαστε να παρέχουμε αναγκαστική ανακούφιση ή πιεστική αποκατάσταση.
- ▶ Ακούμε με ενσυναίσθηση και αναγνωρίζουμε ότι ο κάθε ένας είναι διαφορετικός και ο τρόπος, ο βαθμός βλάβης, τραύματος είναι διαφορετικός καθώς και ο ρυθμός επούλωσης.
- ▶ Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης
- ▶ Ανταποκρινόμαστε με αυθεντικότητα και ειλικρίνεια χωρίς υπερδραματοποίηση των γεγονότων ή υποτίμησή τους.
- ▶ Συντονιζόμαστε με ειδικούς στα θέματα ψυχολογικής στήριξης και ακολουθούμε τις κοινές ή ειδικές οδηγίες στον τρόπο επικοινωνίας και διαχείρισης του τμήματος ή των μαθητών μας.

- ▶ Παραπέμπουμε στο ΚΣΕΑ και σε άλλους ειδικούς όταν εντοπίσουμε μαθητές με μη επαρκή ρυθμό αποκατάστασης του ψυχοσυναισθηματικού τραύματος.
- ▶ Οποσδήποτε δεν αγνοούμε την επίκληση βοήθειας για οποιαδήποτε στήριξη έχουν ανάγκη οι μαθητές μας
- ▶ Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης
- ▶ Μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε τα σημάδια μετατραυματικού στρες.
- ▶ Δώστε το μήνυμα ότι η ζωή πρέπει να συνεχιστεί και να επιστρέψει σε κάποια μορφή ομαλότητας, παρόλο που τα πράγματα ποτέ δε θα είναι ακριβώς τα ίδια όπως πριν το συμβάν. Δείξτε την προσωπική πεποίθηση ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν.
- ▶ Όταν χρειάζεται, διαβεβαιώστε ότι δε(ν) φέρουν ευθύνη για ό,τι έγινε και κανείς δε θα μπορούσε να είχε προβλέψει ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε. Αποθαρρύνετε τις ενοχές και τις μη ρεαλιστικές προσδοκίες ή απαιτήσεις από τους εαυτούς τους.
- ▶ Ζητήστε βοήθεια όταν τη χρειάζεστε.

Ψυχολογική Στήριξη στην Τάξη:

1. Εισαγωγή-ανασκόπηση (15 λεπτά)
2. Παρουσίαση των γεγονότων και διάλυση των φημών-απαντήστε σε ερωτήσεις (30 λεπτά)
3. Μοιραστείτε ιστορίες για την κρίση-Τι συνέβη; (45 λεπτά)
4. Μοιραστείτε αντιδράσεις στην κρίση-Πώς αισθάνονται οι μαθητές; (30 λεπτά)
5. Ενδυνάμωση-Εντοπίστε τους τρόπους (60 λεπτά) αντιμετώπισης/επίλυσης των προβλημάτων της κρίσης.
6. Κλείσιμο (30 λεπτά)

Πότε να γίνει παραπομπή μαθητών στο Σύμβουλο ή άλλους ειδικούς Ψ.Υ.

1. Επαναλαμβάνει τελετουργικές πράξεις.
2. Δεν είναι σε θέση να πάρει απλές αποφάσεις ή να διεκπεραιώσει απλές λειτουργίες.
3. Κάνει υπερβολική χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών.
4. Έχει παράλογο φόβο ότι κάποιος ή κάτι των καταδιώκει ή καταδιώκει την οικογένειά του.
5. Παρουσιάζει δραματική αλλαγή στην προσωπικότητα ή την ιδιοσυγκρασία του.
6. Έχει παραισθήσεις, είναι αποπροσανατολισμένος ή εκδηλώνει σημάδια διαταραγμένης διανοητικής λειτουργίας.
7. Παρουσιάζει για ένα μήνα ή περισσότερο συμπτώματα τα οποία έχουν διαταράξει την κοινωνική, νοητική και σωματική λειτουργικότητά του.

Ανάγκη Άμεσης Παραπομπής

1. Σκέψεις αυτοκτονίας.
2. Αναφέρει ότι έχει διάθεση να αυτοκτονήσει ή να σκοτώσει άλλους.
3. Εμφανώς αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (π.χ. αυτοτραυματίζεται από πρόθεση, ή έχει επαναλαμβανόμενα 'ατυχήματα' τα οποία καταλήγουν σε τραυματισμό.)
4. Ενεπλάκη άμεσα στα γεγονότα της κρίσης.
5. Μεγάλη φυσική εγγύτητα στο γεγονός της κρίσης.
6. Θεώρησε ότι βρέθηκε σε εξαιρετικό κίνδυνο στη διάρκεια του γεγονότος.

Προσαρμογή στο Σχολείο

Πρόληψη και Αντιμετώπιση Δυσκολιών

Επιστημονική Επιμέλεια: Μ. Ζαφειροπούλου και Α. Καλαντζή-Αζίζι

Πεδίο, 2011

Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Εγχειρίδιο Για Τη Δημιουργία Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων στο Σχολείο

Brock E. Stephen, Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμέλεια Χατζηχρήστου Γ. Χρύση
Τυπωθήτω, 2005

Administrative Responses to Crisis Situations

Brock, S.E., Lewis, S, Yund, S.

Lodi, California, 1990

In Dispute

Conflict Resolution for School Leaders

Stapleford Thomas, Ed.D., J.D.

Authorhouse 2007

Restorative Approaches to Conflict in Schools

Interdisciplinary Perspectives on whole school approaches to managing relationships

Edited by Edward Sellman, Hilary Cremlin, Gilleen McCluskey

Routledge, 2013

Η Σχολική Διαμεσολάβηση

Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και του εκφοβισμού

Βάσω Αρτινοπούλου

Νομική Βιβλιοθήκη, 2010

Βία στο Σχολείο: Έρευνες και Πολιτικές στην Ευρώπη

Βάσω Αρτινοπούλου

Μεταίχμιο, 2001

Student Assistance Program

Dealing with Crisis in Schools

Cheryl Watkins

Cheryl Watkins,

Making the Peace

A Violence Prevention Curriculum

Paul Kivel, Allan Creighton

Hunter House, 1997

Students Resolving Conflict: Peer Mediation in Schools

Cohen Richard

Good Year Books/HarperCollins, 1995

Σχολικές Τάξεις που Προάγουν την Ψυχική Ανθεκτικότητα

Πώς να δημιουργήσουμε ευνοϊκό περιβάλλον για μάθηση

Μετάφραση Θεοχαράκη Ευαγγελία, Επιμέλεια Χατζηχρήστου Γ. Χρύση

Τυπωθήτω, 2009

Διαχείριση της Σχολικής Τάξης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Wrack, E.C., Μετάφραση Νατάσα Αβούρη,

Σαββάλας, 2003